

รายงานประจำปี ๒๕๕๘
กรมพัฒนาที่ดิน

ANNUAL
REPORT
2015

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

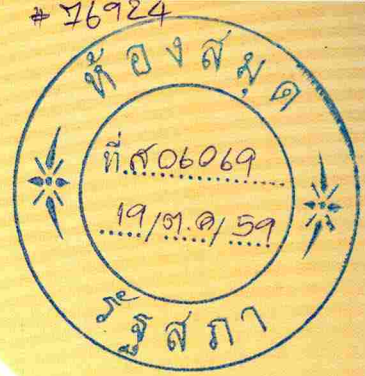

3961205183

ส 06069

กษ   กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
08   กรมพัฒนาที่ดิน.
1.1   รายงานประจำปี 2558
2558   กรมพัฒนาที่ดิน.

๗6924

๗๕
๐๘
๑.๑
๒๕๕๘

**พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘**

งานราชการนั้น คืองานของแผ่นดิน มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ของบ้านเมืองและประชาชน
ทุกคน งานทุกอย่างจึงต้องมีผู้ปฏิบัติและมีผู้รับช่วง เพื่อให้งานดำเนินต่อเนื่องไปไม่ขาดสาย ดังนั้น
ผู้ปฏิบัติบริหารงานราชการทุกฝ่าย ทุกระดับ จึงไม่ควรยกเอาเรื่องใครเป็นผู้ทำมาก่อน หรือใคร
เป็นผู้รับช่วงงานขึ้นเป็นข้อสำคัญนัก จะต้องถือประโยชน์ที่จะเกิดจากงานเป็นหลักใหญ่ แล้วร่วมกัน
คิดร่วมกันทำ ด้วยความอดุสาหะเสียสละ และด้วยความสุจริตจริงใจ งานทุกอย่างจึงจะดำเนินไปได้
อย่างราบรื่น ไม่ติดขัด และสำเร็จผลเป็นประโยชน์ได้แท้จริงและยั่งยืนตลอดไป

อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

**สิ่งพิมพ์รัฐบาล
สมบัตินองสมเด็จพระสุภา**

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” (sufficiency economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาเป็นระยะเวลากว่า ๓๐ ปี เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาของประเทศอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ ไม่ใช่เศรษฐกิจ - มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดปากก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑)

ปิยามของความพอเพียง

ความพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๓ ประการ ได้แก่

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป พอเหมาะสมกับสภาพของตน พอควรกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสังคม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริการที่อยู่ในระดับที่พอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียง ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ไม่ประมาณ (รอบรู้และมีสติ) โดยพิจารณาสาเหตุ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม

เงื่อนไขพื้นฐาน

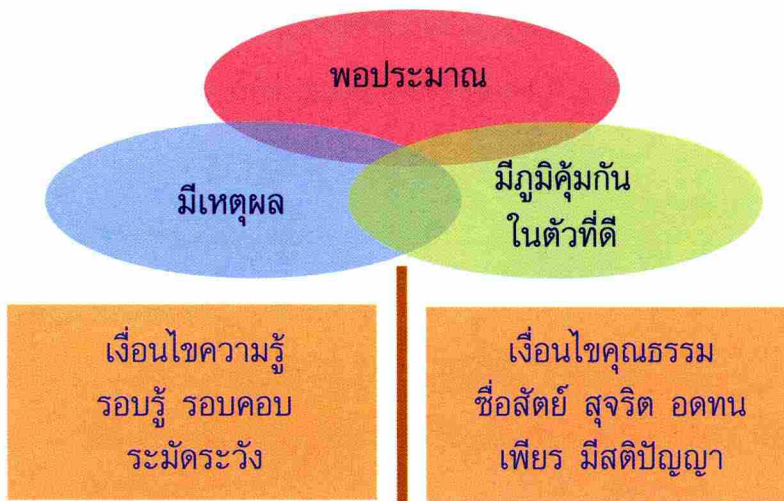
การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้ง “ความรู้” และ “คุณธรรม” เป็นพื้นฐาน

- **ความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นก่อนการปฏิบัติ
- **คุณธรรม** ประกอบด้วย การเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีคุณตระหนัก ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญา ในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่

สมคูลย์ / มั่นคง / ยั่งยืน
ชีวิต / เศรษฐกิจ / สังคม / สิ่งแวดล้อม / วัฒนธรรม

ทางสายกลาง ► ► พอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ
ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับ
ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ โดยมีความรู้
และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนา
ที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน

ที่มา : ปรับปรุงจาก

<http://www.sufficiencyeconomy.org>

คำนำ

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและจำแนกดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อมุ่งพัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิตทางการเกษตร ในทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

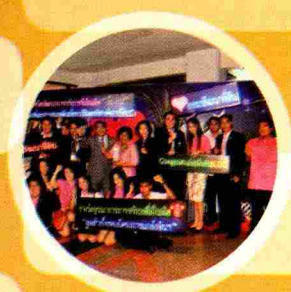
ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นเงิน ๕,๓๕๔.๖๐๖๕ ล้านบาท ได้มุ่งมั่นพัฒนาทรัพยากรดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านวิชาการ การจัดการดิน น้ำ ตลอดจนความร่วมมือ ทางด้านการเกษตรกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ งานสำคัญที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาที่ดินและภาคการเกษตรของประเทศ เพื่อพัฒนาทรัพยากรดินและที่ดิน ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตลอดจนการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง โดยมีผลการดำเนินการพัฒนาทรัพยากร ที่ดินและน้ำ ในพื้นที่ได้จำนวน ๒,๑๒๐,๓๑๖ ไร่ เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน จำนวน ๗๑๐,๗๐๕ ราย รวมทั้งได้ดำเนินการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับหมอดินอาสาทั่วประเทศ ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานพัฒนาที่ดินอย่างจริงจังและต่อเนื่องในพื้นที่ชุมชนของตนเอง โดยดำเนินการเผยแพร่ให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

จากความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินและหมอดินอาสาทุกท่าน ส่งผลให้พื้นที่ ของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถพัฒนาเป็นปัจจัยพื้นฐานให้มีศักยภาพ ได้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทำการเกษตรได้ยั่งยืนตลอดไป อีกทั้งยังช่วยทำให้ลดต้นทุน การผลิต เกษตรกรได้ลด ละ เลิกการใช้สารเคมี และมีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน

- ผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ๘-๑๓
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร ๑๔-๑๕
- ประเด็นยุทธศาสตร์ / เป้าประสงค์ /
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ๑๖
- โครงสร้างกรมพัฒนาที่ดิน ๑๗
- กรอบอัตรากำลังคน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ๑๘
- งบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ๑๙

ส่วนที่ ๒ ผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน

- ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ
ประจำปี ๒๕๕๘ ๒๒
- ผลการดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๘ ๒๔

ส่วนที่ ๓ รายงานการเงิน

- งบแสดงฐานะการเงิน ๔๔
- งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน ๔๖

ส่วนที่ ๔ ผลงานสำคัญของหน่วยงาน

- กิจกรรมวันดินโลก และปีดินสากล ๔๘
- การประกวด ภาพยนตร์สารคดีสั้น
และการประกวดสุนทรพจน์เพื่อกิจกรรมปีดินสากล ๕๖
- การประชุมนานาชาติ International Soil Conference ๒๐๑๕ ๕๙
- การจัดการความรู้ ๖๕
- พิพิธภัณฑ์ดิน ๔ ภูมิภาค ๗๙
- หมอดินน้อยของกรมพัฒนาที่ดิน ๘๕
- การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ๘๙
- ความร่วมมือกับต่างประเทศ ๙๓

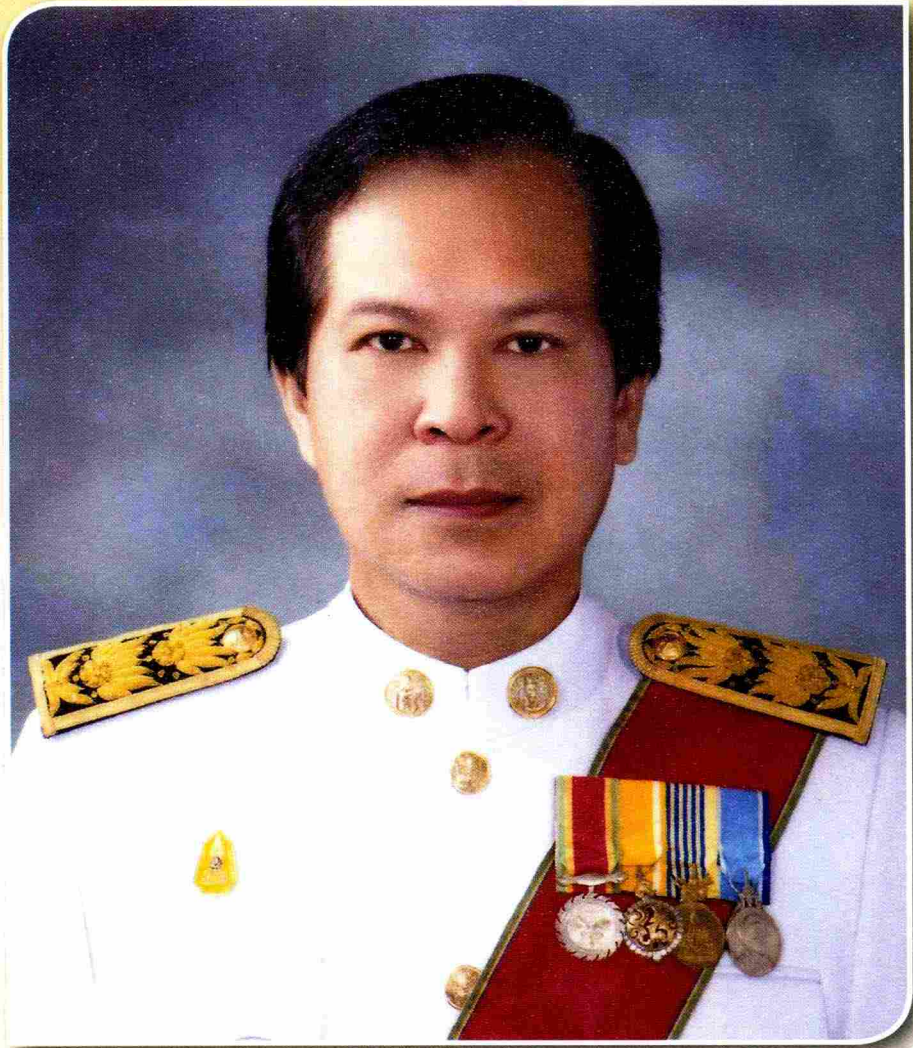
ส่วนที่ ๕ รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ และกิจกรรมกรมพัฒนาที่ดิน

- ชำราชากรพลเรือนดีเด่น กรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี ๒๕๕๗ ๑๐๒
- รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๘ ๑๐๔
- หมอดินอาสาดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๘ ๑๐๖
- กิจกรรมกรมพัฒนาที่ดิน ๑๐๘

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน

นายอภิชาติ จงสกุล
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

นายอนุสรณ์ จันทน์โรจน์
รองอธิบดีด้านวิชาการ

นางกุลรัศมี อนันต์พงษ์สุข
รองอธิบดีด้านบริหาร

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
รองอธิบดีด้านปฏิบัติการ

ผู้บริหารส่วนกลาง

นางสาวปกาดา พุ่งชีโรจน์
ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน

นางณัฐิยา ติรัญวฒน์ศิริ
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นางเพ็ญศรี ทมื่นสังข์
เลขานุการกรม

นางสาวภัทรากรณ์ ไสเจยยะ
ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่

นางกัญญาภัค ทองจันทร์
ผู้อำนวยการกองคลัง

นายชาติชาย พูนพานิชย์
ผู้อำนวยการสำนักวิศวกรรม
เพื่อการพัฒนาที่ดิน

นางตุลญา จงสกุล
ผู้อำนวยการกองแผนงาน

ผู้บริหารส่วนกลาง

นายวิรัช กาญจนาลัย

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่

นางอรนาฎ โอวาทตระกูล

ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

นายสมโสภต์ ดำเนินงาม

ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน

นางอรกัย สุกริยพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

นายสกาพร ใจอารีย์

ผู้อำนวยการกองสำรวจดิน
และวิจัยทรัพยากรดิน

นางสาวสุภาพร จันทร์รุ่งเรือง

ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน

นายสมศักดิ์ สุขจันทร์

ผู้อำนวยการกองนโยบาย
และแผนการใช้ที่ดิน

ผู้บริหารส่วนภูมิภาค

นายจรจิตร ศรีรุ่งรงค์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑

นายก่อเกียรติ จันทรพิงสุข
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒

นายสามารถ เสถียรทิพย์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓

นายถาวร มีชัย
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔

นายกัญญา สุวรรณชนะ
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

นายปราโมทย์ ยาใจ
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖

ผู้บริหารส่วนภูมิภาค

นางสาวเบญจพร ชากรานนท์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗

นายประศาสน์ สุทธารักษ์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘

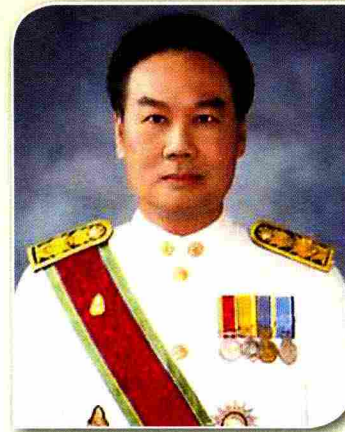
นายบุญทรงรงค์ ธาณิรัตน์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙

นายประเสริฐ เทพนมประไพ
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

นายชุมพล คงอินทร์
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

นายปรีชา โพธิ์ปาน
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒

วิสัยทัศน์

พัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต
ในทิศทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

พันธกิจ

๑. สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๒. วิจัย พัฒนา ให้บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน พร้อมทั้งกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสม เพื่อการผลิตและให้บริการ ข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านต่างๆ ที่ถูกต้อง ทันสมัย
๓. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาที่ดินและน้ำ โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูปรับปรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ยั่งยืน ภายใต้กระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วม
๔. พัฒนาหมอดินอาสา ยุวเกษตรกร เกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร ให้มีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาที่ดิน เพื่อเป็นรากฐานการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
๕. ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.พัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑

ค่านิยมขององค์กร (Shared Value) ของกรมพัฒนาที่ดิน “THAI LDD”

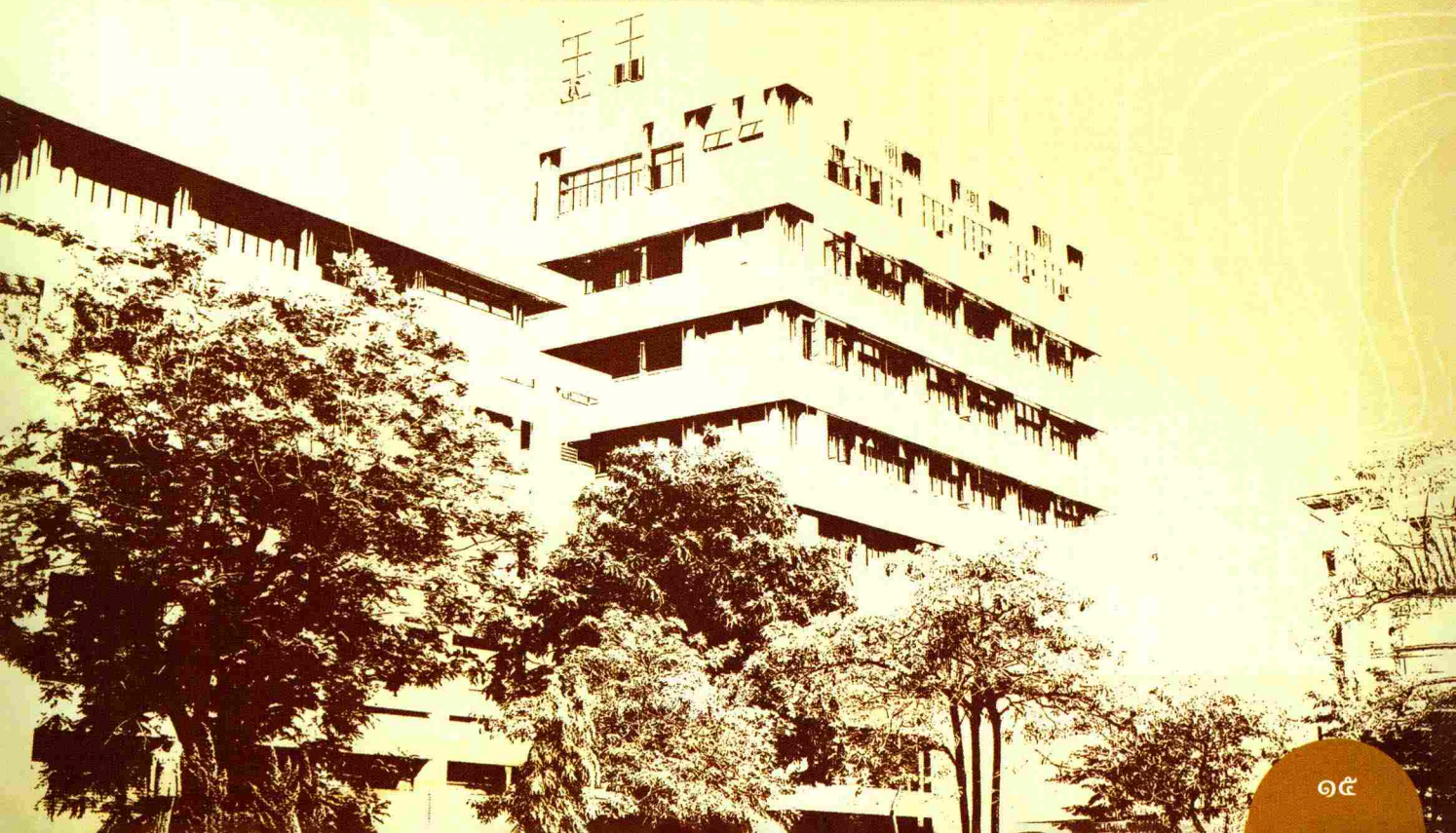
เชื่อมั่น สุขสันต์ สำเร็จ บูรณาการ
เรียนรู้ พัฒนา ปิติยินดี

ระดับบุคคล (Individual)

- T = Trust คนในองค์กรเกิดความเชื่อมั่น ไว้วางใจซึ่งกันและกันในทุกระดับ
- H = Happiness คนในองค์กรทำงานอย่างมีความสุข
- A = Accomplishment คนในองค์กรทำงานได้ประสบผลสำเร็จ
- I = Integration คนในองค์กรมีการบูรณาการงานร่วมกัน

ระดับองค์กร (Oranization)

- L = Learning เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างไม่มีการสิ้นสุด
- D = Developing เป็นองค์กรแห่งการพัฒนาตลอดเวลา
- D = Delighting เป็นองค์กรแห่งความปิติยินดี

ประเด็นยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การขับเคลื่อนแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาที่ดิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างพัฒนาภาคีเครือข่ายพัฒนาที่ดิน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาองค์กร

เป้าประสงค์หลัก

- ๑. จัดทำแผนการใช้ที่ดินเพื่อการวางแผนพัฒนาในพื้นที่
- ๒. ส่งเสริมเกษตรกรทำการผลิตตามความเหมาะสมของดิน
- ๓. พื้นที่เกษตรได้รับการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- ๔. พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการฟื้นฟูและปรับปรุงดิน
- ๕. พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมการพัฒนาที่ดิน
- ๖. เกษตรกรนำเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินไปใช้ประโยชน์
- ๗. สร้างและพัฒนาต่อยอดภาคีเครือข่ายพัฒนาที่ดินให้เข้มแข็ง และยั่งยืน

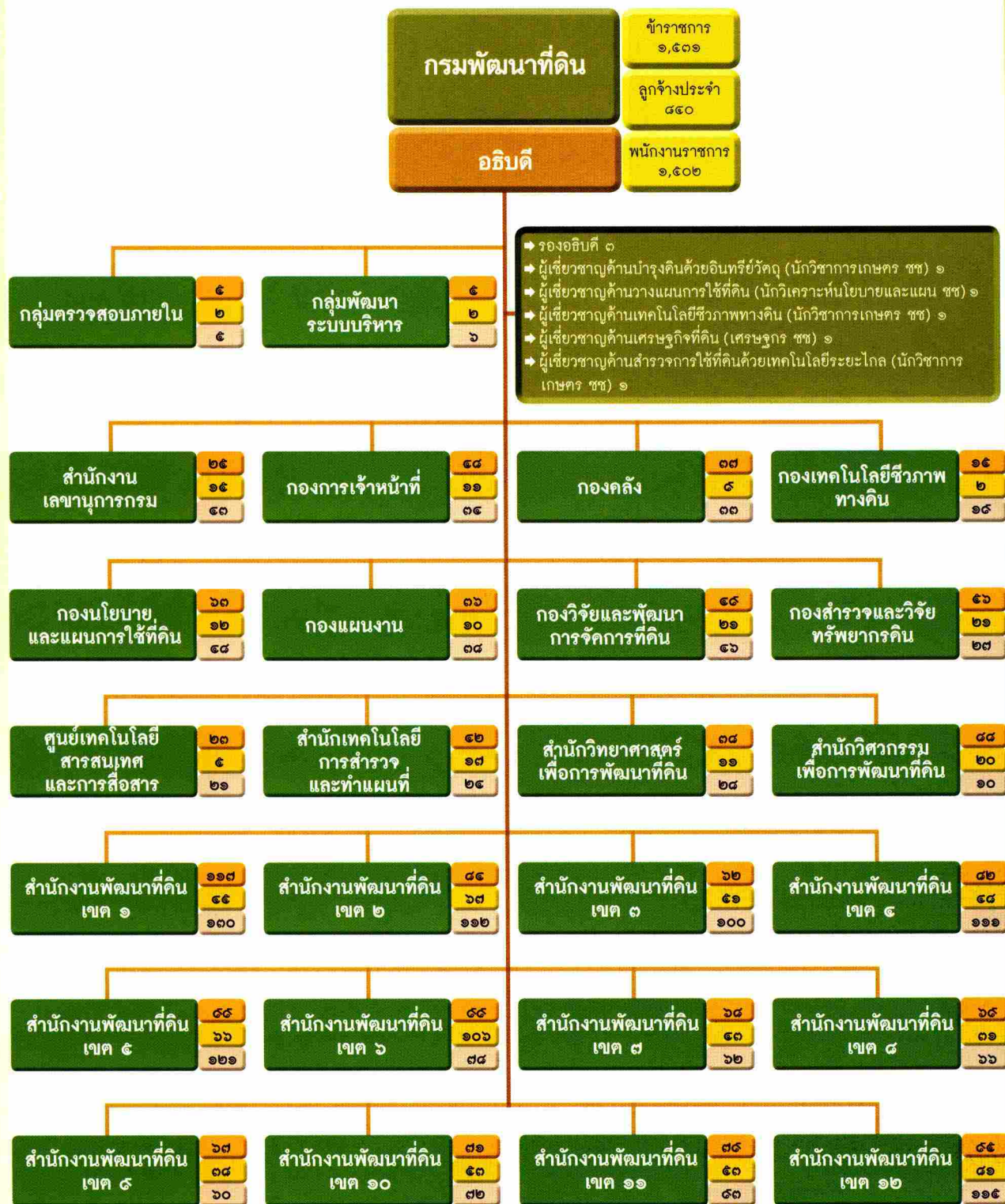
อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

- ๑. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- ๒. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ และจำแนกดินเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดิน การควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณที่มีการใช้หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารเคมีหรือวัตถุอันตราย การกำหนดเขตการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งติดตามสถานการณ์สภาพการใช้ที่ดิน
- ๓. ศึกษา วิจัย และพัฒนาการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตรในไร่นา การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตและใช้เทคโนโลยีชีวภาพทางดิน การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
- ๔. ให้บริการวิเคราะห์และตรวจสอบดิน น้ำ พืช ปุ๋ย พร้อมให้คำแนะนำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงบำรุงดิน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดิน
- ๕. ศึกษา วิเคราะห์ และผลิตแผนที่ภาพถ่าย จัดทำสำมะโนที่ดิน และพัฒนาระบบแผนที่ฐานเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ การพัฒนาการผลิต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและอื่น ๆ
- ๖. ถ่ายทอดผลการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้บริการด้านการพัฒนาที่ดิน รวมทั้งสร้างเครือข่ายหมอดินอาสา และกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง เพื่อรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ดิน และด้านอื่น ๆ
- ๗. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างกรมพัฒนาที่ดิน

แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการในกรมพัฒนาที่ดิน

รวม	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	พนักงานราชการ
ส่วนกลาง	๕๓๔	๑๕๘	๓๘๒
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑-๑๒	๘๘๒	๖๘๒	๑,๑๒๐
รวมทั้งสิ้น	๑,๕๓๖	๘๔๐	๑,๕๐๒

กรอบอัตรากำลังคนในภาพรวมของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘

กรมพัฒนาที่ดิน มีกรอบอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น ๓,๘๗๓ ตำแหน่ง ประกอบด้วย ข้าราชการ ๑,๕๓๑ ตำแหน่ง ลูกจ้างประจำ ๔๔๐ ตำแหน่ง และพนักงานราชการ ๑,๕๐๒ ตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

สำนัก /กอง /สพข.	ข้าราชการ (ตำแหน่ง)	ลูกจ้างประจำ (ตำแหน่ง)	พนักงาน ราชการ (ตำแหน่ง)	รวม
ส่วนกลาง	๙	-	-	๙
กลุ่มตรวจสอบภายใน	๕	๒	๕	๑๒
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	๕	๒	๖	๑๓
สำนักงานเลขาธิการกรม	๒๕	๑๔	๔๓	๘๒
กองการเจ้าหน้าที่	๔๔	๑๑	๓๔	๙๓
กองคลัง	๓๗	๙	๓๓	๗๙
กองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน	๑๕	๒	๑๙	๓๖
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน	๖๓	๑๒	๔๔	๑๒๓
กองแผนงาน	๓๖	๑๐	๓๘	๘๔
กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน	๔๙	๒๒	๔๖	๑๑๗
กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน	๕๖	๒๑	๒๗	๑๐๔
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๒๓	๕	๒๑	๔๙
สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่	๔๒	๑๗	๒๔	๘๓
สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน	๓๔	๑๑	๒๔	๗๗
สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน	๔๔	๒๐	๑๐	๑๑๔
รวมส่วนกลาง	๕๓๙	๑๕๘	๓๘๒	๑,๐๗๙
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑	๑๑๗	๔๕	๑๓๐	๒๙๒
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒	๔๔	๖๗	๑๑๒	๒๒๓
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓	๖๒	๕๑	๑๐๐	๒๑๓
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔	๘๒	๔๔	๑๑๑	๒๓๗
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕	๙๙	๖๖	๑๒๑	๒๘๖
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖	๙๙	๑๐๖	๗๔	๒๘๐
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗	๖๔	๔๓	๖๒	๑๖๙
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘	๖๙	๓๑	๖๖	๑๖๖
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙	๖๗	๓๔	๖๐	๑๖๑
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐	๗๑	๕๓	๗๒	๑๙๖
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑	๗๙	๕๓	๙๓	๒๒๕
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒	๙๕	๔๑	๑๑๕	๒๕๑
รวม สพข. ๑-๑๒	๙๙๒	๖๘๒	๑,๑๒๐	๒,๗๙๔
รวมทั้งสิ้น	๑,๕๓๑	๔๔๐	๑,๕๐๒	๓,๔๗๓

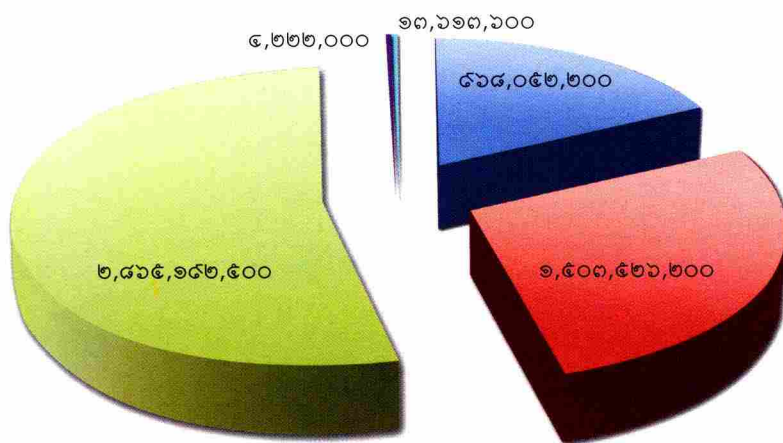
ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

งบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

กรมพัฒนาที่ดิน ได้รับทั้งสิ้น ๕,๓๕๔,๖๐๖,๕๐๐ บาท

งบประมาณรายจ่ายจำแนกตามงบรายจ่าย ปี ๒๕๕๘

งบรายจ่าย	จำนวนเงิน
งบรายจ่าย	จำนวนเงิน
งบบุคลากร	๘๖๘,๐๕๒,๒๐๐
งบดำเนินงาน	๑,๕๐๓,๕๒๖,๒๐๐
งบลงทุน	๒,๘๖๕,๑๘๒,๕๐๐
งบเงินอุดหนุน	๕,๒๒๒,๐๐๐
งบรายจ่ายอื่น	๑๓,๖๑๓,๖๐๐
รวม	๕,๓๕๔,๖๐๖,๕๐๐

- ๑ งบบุคลากร
- ๒ งบดำเนินงาน
- ๓ งบลงทุน
- ๔ งบเงินอุดหนุน
- ๕ งบรายจ่ายอื่น

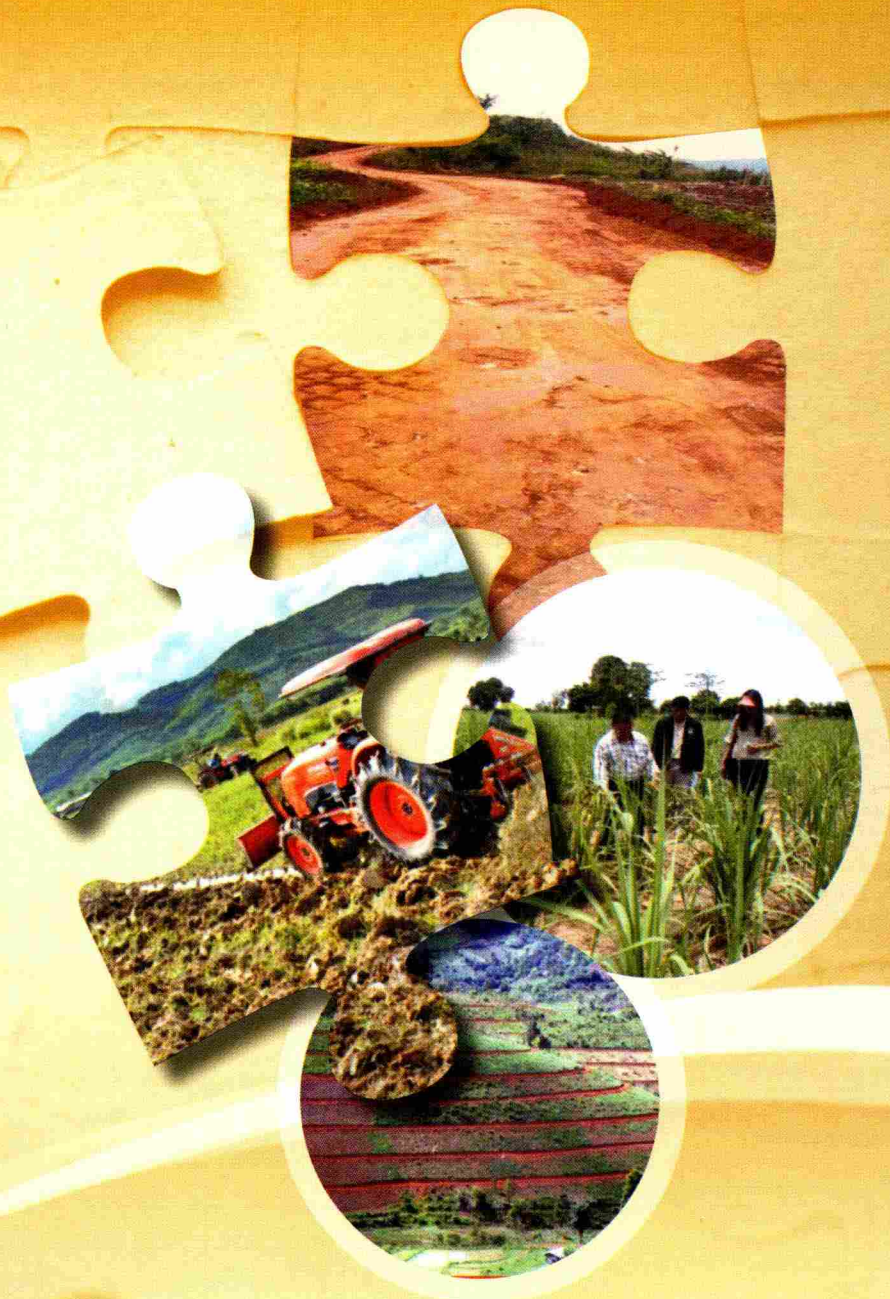
งบประมาณรายจ่ายจำแนกตาม ๖ แผนงาน ๑๐ โครงการ ๓ ผลผลิต

๑๐ โครงการ ๓ ผลผลิต	จำนวนเงิน
โครงการ ๑ เสริมสร้างการพัฒนาที่ดินเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๒๗,๔๕๖,๙๐๐ บาท
โครงการ ๒ ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๑๑,๒๙๐,๐๐๐ บาท
โครงการ ๓ บริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๕๗,๐๖๓,๖๐๐ บาท
โครงการ ๔ เมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City)	๗๗,๙๗๐,๐๐๐ บาท
โครงการ ๕ พัฒนาพื้นที่โครงการหลวง	๑๐๐,๗๑๓,๖๐๐ บาท
ผลผลิตที่ ๑ ฐานข้อมูลทรัพยากรที่ดินที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนา	๓๘๗,๔๘๙,๖๐๐ บาท
ผลผลิตที่ ๒ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน	๔๖๔,๓๔๘,๓๐๐ บาท
ผลผลิตที่ ๓ ทรัพยากรที่ดินและน้ำได้รับการพัฒนา	๒,๑๗๑,๒๓๖,๖๐๐ บาท
โครงการ ๖ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๓๕,๙๔๕,๙๐๐ บาท
โครงการ ๗ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๙๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท
โครงการ ๘ พัฒนาแหล่งน้ำชุมชน	๕๗,๘๖๓,๗๐๐ บาท
โครงการ ๙ พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	๙๐๑,๓๔๔,๘๐๐ บาท
โครงการ ๑๐ วิจัยพัฒนาที่ดินและเทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อเพิ่มผลผลิต	๔๖,๓๖๓,๕๐๐ บาท

ส่วนที่ ๒

ผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961205183

ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน			
			๑	๒	๓	๔	๕	ผลการ ดำเนินงาน	ค่า คะแนน ที่ได้	คะแนน ถ่วง น้ำหนัก	
มิติภายนอก											
การประเมินประสิทธิผล (ร้อยละ ๗๕)											
ชื่อตัวชี้วัด : ๑ ตัวชี้วัดภารกิจหลักของกระทรวง ตามแนวทางการขับเคลื่อนประเทศ/แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงตัวชี้วัดระหว่างกระทรวงที่มีเป้าหมายร่วมกัน (Joint KPIs) และตัวชี้วัดภารกิจหลักของกรม											
ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ รายได้เงินสดทางการเกษตร ของเกษตรกรเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)	บาท/ ครัวเรือน/ ปี	๕.๐๐	๑๔๔,๓๕๖	๑๔๖,๒๙๘	๑๔๘,๒๔๐	๑๕๐,๑๘๒	๑๕๒,๑๒๔	๑๔๔,๘๓๗	๓,๑๐๑๔	๐.๑๕๙๐	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ระดับความสำเร็จของการจัดทำยุทธศาสตร์ งานวิจัยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ระดับ	๕.๐๐	๑	๒	๓	๔	๕	๕.๐๐๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๒๕๖๔	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ผลผลิตพืชสำคัญเฉลี่ยต่อไร่ (กิโลกรัมต่อไร่) (ร้อยละ ๑๑)											
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓.๑ ข้าวนาปี	กิโลกรัมต่อไร่	๒.๕๐	๔๓๓	๔๔๖	๔๕๙	๔๗๒	๔๘๕	๔๓๕	๒,๐๕๓๘	๐.๐๕๕๒	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓.๒ ข้าวนาปรัง	กิโลกรัมต่อไร่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓.๓ มันสำปะหลัง	กิโลกรัมต่อไร่	๒.๐๐	๓,๓๕๑	๓,๔๕๖	๓,๕๖๑	๓,๖๖๖	๓,๗๗๑	๓,๖๑๑	๓,๔๗๖๒	๐.๐๗๑๓	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓.๔ ปาล์มน้ำมัน	กิโลกรัมต่อไร่	๒.๐๐	๒,๔๗๒	๒,๙๙๓	๓,๐๑๔	๓,๐๘๕	๓,๑๕๖	๒,๕๗๖	๑,๐๐๐๐	๐.๐๒๐๕	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓.๕ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	กิโลกรัมต่อไร่	๒.๐๐	๖๗๖	๖๘๘	๖๙๒	๗๐๐	๗๐๘	๖๖๘	๑,๐๐๐๐	๐.๐๒๐๕	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ จำนวนพื้นที่ชลประทานและแหล่งน้ำที่ เพิ่มขึ้น(ไร่)	ไร่	๑๐.๐๐	๒๖๓,๑๒๘	๒๖๙,๒๘๐	๒๗๕,๔๓๒	๒๘๑,๕๘๔	๒๘๗,๗๓๖	๒๙๓,๘๘๙	๕,๐๐๐๐	๐.๕๑๒๘	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ จำนวนพื้นที่บริหารจัดการนํ้านอกเขตพื้นที่ ชลประทาน (ไร่)	ไร่	๑๐.๐๐	๒๖,๘๒๕	๒๖,๘๓๐	๒๖,๘๓๗	๒๖,๘๔๓	๒๖,๘๔๙	๕,๙๕๕	๑,๐๐๐๐	๐.๑๐๒๖	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ระดับความสำเร็จของร้อยละเฉลี่ย ถ่วงน้ำหนักในการบรรลุเป้าหมายในการดำเนิน มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ จากภัยแล้งปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘											
ตัวชี้วัดที่ ๑.๖.๑ มาตรการหลัก	ร้อยละ	๒.๕๐	๖๐.๐๐	๗๐.๐๐	๘๐.๐๐	๙๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๙๘.๕๐๐๐	๔,๘๕๐๐	๐.๑๒๔๘	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๖.๒ มาตรการเสริม	ร้อยละ	๒.๕๐	๘๐.๐๐	๙๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๕,๐๐๐๐	๐.๑๒๕๒	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ร้อยละต้นทุนการผลิตของเกษตรกร ลดลงหลังการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	ร้อยละ	๗.๐๐	๑	๖	๑๑	๑๖	๒๑	๒๖	๓๙,๐๖๐๐	๕,๐๐๐๐	๐.๓๕๙๐
ตัวชี้วัดที่ ๑.๘ ค่าเฉลี่ยปริมาณอินทรีย์วัตถุที่เพิ่มขึ้น ของพื้นที่เมืองเกษตรสีเขียว	ร้อยละ	๕.๐๐	๐.๐๐	๐.๑๐	๐.๒๐	๐.๓๐	๐.๔๐	๐.๕๐๐๐	๕,๐๐๐๐	๐.๒๕๖๔	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๙ ร้อยละของผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ ที่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม	ร้อยละ	๗.๐๐	๗	๙	๑๑	๑๓	๑๕	๑๘,๑๕๐๐	๔,๕๗๕๐	๐.๓๒๔๕	
ชื่อตัวชี้วัด : ๒ คุณภาพการให้บริการประชาชน (Service Level Agreement: SLA) : กระบวนการ การออกเครื่องหมายรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิต ทางการเกษตร	ระดับ	๑๐.๐๐	๑	๒	๓	๔	๕	๕.๐๐๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๕๑๒๘	
มิติภายใน (ร้อยละ๒๕)											
ตัวชี้วัดที่ ๓ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ											
ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน	ร้อยละ	๒.๕๐	๗๕	๗๘	๘๑	๘๔	๘๗	๙๗,๘๗๖๖	๕,๐๐๐๐	๐.๑๒๔๒	

ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติราชการ	หน่วยวัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	เกณฑ์การให้คะแนน					ผลการดำเนินงาน			
			๑	๒	๓	๔	๕	ผลการ ดำเนินงาน	ค่า คะแนน ที่ได้	คะแนน ถ่วง น้ำหนัก	
ชื่อตัวชี้วัด : ๖ การพัฒนาสมรรถนะองค์กร											
ชื่อตัวชี้วัด : ๖.๑ ระดับความสำเร็จของการจัดทำรายงาน ลักษณะสำคัญขององค์กร	ระดับ	๑.๐๐	๑	๒	๓	๔	๕	๕.๐๐๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๐๕๑๓	
ชื่อตัวชี้วัด : ๖.๒ ระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กร	ระดับ	๔.๐๐	๑	๒	๓	๔	๕	๕.๐๐๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๒๐๕๑	
ตัวชี้วัดที่ ๗. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงาน	ระดับ	๕.๐๐	๐-๑๙.๙๙ คะแนน	๒๐-๓๙.๙๙ คะแนน	๔๐-๕๙.๙๙ คะแนน	๖๐-๗๙.๙๙ คะแนน	๘๐-๑๐๐ คะแนน	๘๒.๒๔๐๐	๕.๐๐๐๐	๐.๒๕๖๔	
น้ำหนักรวม		๙๗.๕๐	ค่าคะแนนที่ได้							๔.๐๔๙๗	

ผลการดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ตุลาคม ๒๕๕๗ – กันยายน ๒๕๕๘)

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดินได้รับงบประมาณเป็นเงิน ๕,๓๕๔.๖๐๖๕ ล้านบาท โดยมีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรม การสำรวจและจำแนกดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการให้บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ข้อมูลดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อมุ่งพัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม โดยมีผลดำเนินการพัฒนาทรัพยากรที่ดินและน้ำในพื้นที่ได้ ๒,๑๒๐,๓๑๖ ไร่ และเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาที่ดิน ๗๑๐,๗๐๕ ราย รายละเอียดผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑. พัฒนาพื้นที่โครงการหลวง

ตามข้อมูลสถานการณ์ในปี ๒๕๕๐/๕๑ พบว่าพื้นที่ปลูกฝิ่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก โดยมีการปลูกฝิ่นซ้ำซากในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก และกำแพงเพชร ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นหนาแน่นมากกว่า ๕๐ ไร่ จากสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศ นอกจากนี้ เกษตรกร ที่อยู่ในพื้นที่ปลูกฝิ่นเป็นเกษตรกรที่มีฐานะยากจนและอยู่ในถิ่นที่ห่างไกลและทุรกันดาร หากปล่อยทิ้งไว้ โดยไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้สถานการณ์การปลูกฝิ่นกลับคืนมาจนยากต่อการแก้ไข ประกอบกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายที่สำคัญและเร่งด่วนประการหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศอย่างหนึ่ง คือการมุ่งลดหรือขจัดพื้นที่การปลูกฝิ่นให้หมดไป กรมฯ จึงได้ดำเนินการโดยการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเกษตรที่สูง โครงการขยายผลโครงการหลวง และโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ในปี ๒๕๕๘ ดำเนินการได้ ๑๐,๗๙๑ ไร่

ภาพที่ ๑ : สำรวจออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการหลวง

ภาพที่ ๒ : จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการขยายผลโครงการหลวง (คันคูรับน้ำขอบเขตเขา และ คันคูเบนน้ำ)

ภาพที่ ๓ : ก่อสร้างเส้นทางลำเลียงภูเขา โครงการขยายผลโครงการหลวง

๒. การเสริมสร้างศักยภาพเพื่อการพัฒนา ที่ดินสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กรมพัฒนาที่ดินมีองค์ความรู้ในเชิงพื้นที่ สามารถรวบรวมและนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และมีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำ รวมถึงต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรในประชาคมอาเซียน ดังนั้น เพื่อสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตร ช่วยต่อยอดไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์ที่เข้มแข็ง และสามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียน กรมพัฒนาที่ดินจึงได้ดำเนินการนำร่องการผลิตพืชตามเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมอาเซียน เพื่อใช้ในการพัฒนามาตรฐานการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ตัวแทนจากเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจที่มีระดับเหมาะสมมาก/ปานกลาง/น้อย/ ไม่เหมาะสม โดยในปี ๒๕๕๔ ดำเนินการในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ๖ ชนิด ๕๗ แห่ง ๆ ละ ๒๐ ไร่ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา และปาล์มน้ำมัน พร้อมทั้ง ดำเนินการปรับฐานข้อมูลดิน เข้าสู่ระบบ World reference base for soil resources (WRB) และดำเนินปลูกพืชในโครงการนำร่องการผลิตพืชตามเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้ ๑,๑๔๐ ไร่

ภาพที่ ๔ : การประชุมเตรียมความพร้อมโครงการนำร่องการผลิตพืชตามเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมอาเซียน

ภาพที่ ๕ : ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบวิเคราะห์ในพื้นที่ดำเนินงานโครงการนำร่องการผลิตพืชตามเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในประชาคมอาเซียน

๓. การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อรับเขตเกษตรเศรษฐกิจ

การสำรวจวิเคราะห์จัดทำแผนที่แนวเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ และจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อใช้ในการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ ๆ ของประเทศ เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลและเป็นนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจะต้องมีการจัดทำแผนที่แนวเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจปีละ ๕ ชนิดพืช เพื่อสนับสนุนการกำหนดเขตการใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ ซึ่งในปี ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินกิจกรรมการจัดทำฐานข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุนการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน การสำรวจและวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเพื่อการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน การสำรวจวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) และการสำรวจและจัดทำเขตการใช้ที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ โดยได้สำรวจและจัดบประมาณเพื่อดำเนินการได้ ๖ ชนิดพืช ได้แก่ ข้าวนาปรัง สับปะรดโรงงาน อ้อยโรงงาน ลำไย ถั่วเหลืองฤดูแล้ง และข้าวโพดฤดูแล้ง

ภาพที่ ๖ : ดำเนินการการติดตามสำรวจข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อใช้ในการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญ

๔. พัฒนาคุณภาพดินในเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City)

ประเทศไทย มีความได้เปรียบในภาคการเกษตรทั้งในเชิงที่ตั้งที่เหมาะสม สำหรับเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลกหรือการเป็นครัวโลก รวมทั้ง มีความได้เปรียบของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้ภาคการเกษตรของประเทศไทยมีศักยภาพและข้อได้เปรียบ รวมทั้งโอกาสในการผลิตทางการเกษตรและอาหารซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่ของเกษตรกรในพื้นที่ที่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัด จึงมีการจัดทำโครงการเมืองเกษตร สีเขียว โดยดำเนินการการปรับปรุงบำรุงดินในจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองเกษตรสีเขียว (Green Agriculture City) จำนวน ๖ เมือง คือ จังหวัดเชียงใหม่ (โดดเด่นในการผลิตผลไม้และพืชผักเมืองหนาว) จังหวัดศรีสะเกษ (โดดเด่นในการผลิตข้าว พืชผัก และผลไม้) จังหวัดจันทบุรี (โดดเด่นในการผลิตผลไม้เมืองร้อนและการประมง) จังหวัดราชบุรี (โดดเด่นในการผลิตปศุสัตว์และพืชผัก) จังหวัดพัทลุง (โดดเด่นในการผลิตเกษตรผสมผสาน) และจังหวัดหนองคาย ดำเนินการได้ ๖ จังหวัด โดยการส่งเสริมการทำน้ำหมักชีวภาพได้ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน ส่งเสริมการใช้ปูนเพื่อการเกษตร รณรงค์ใช้ถั่วกลบตอซัง ตรวจวิเคราะห์ดิน และสำรวจการใช้สารเคมีในพื้นที่

ภาพที่ ๗ : กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ภาพที่ ๘ : กิจกรรมส่งเสริมการทำน้ำหมักชีวภาพ

ภาพที่ ๙ : กิจกรรมส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด

ภาพที่ ๑๐ : กิจกรรมส่งเสริมการใช้ปูนเพื่อการเกษตร

๕. ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมกราคม ปี ๒๕๕๗ นับจากเกิดความรุนแรงของการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นกับประชาชนและเกษตรกรโดยทั่วไป คือ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เกษตรกรไม่สามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้ตามปกติ ซึ่งตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน หน่วยงานในกรมพัฒนาที่ดินยังคงมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถประกอบอาชีพทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควบคู่กับการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ โดยดำเนินการปรับปรุงพื้นที่พูนาร้าง จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ชุดคูยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน และปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าว เป็นการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ดำเนินการได้ ๒๒,๗๘๒ ไร่

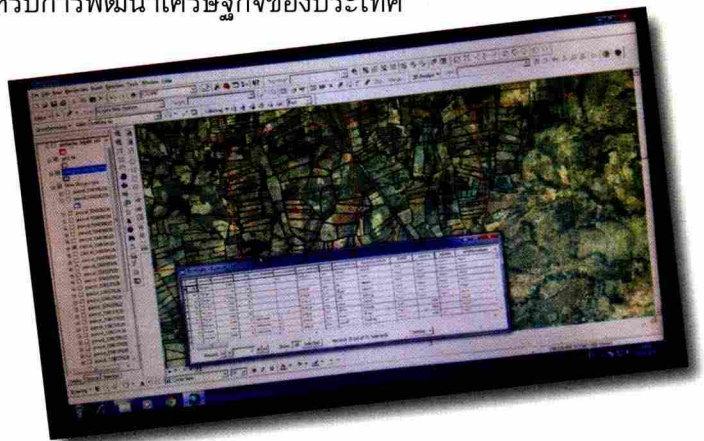
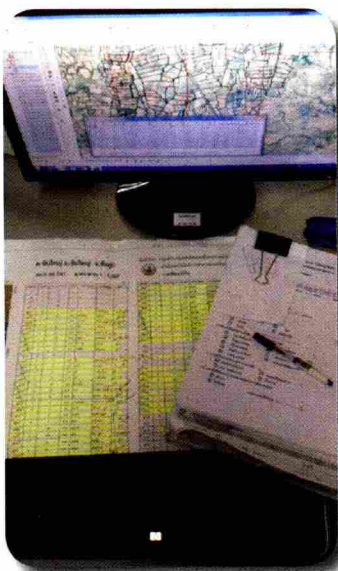
ภาพที่ ๑๑ : การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ชุดคูยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

ภาพที่ ๑๒ : การปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าว

๖. ปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการจัดทำแผนที่กลุ่มชุดดินมาตราส่วน ๑ : ๒๕,๐๐๐ แล้วเสร็จทั่วประเทศในปี ๒๕๕๓ และแผนที่ดังกล่าวสามารถนำไปวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ และกิจกรรมอื่น ๆ ได้ในระดับหนึ่ง แต่การนำแผนที่กลุ่มชุดดินนี้ไปขยายลงในระดับไร่นาหรือแผนที่ตำบลต้องมีความเป็นปัจจุบันและมีความถูกต้องสูง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากแผนที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินให้เป็นปัจจุบันอย่างมีระบบ โดยการปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินเบื้องต้นลงบนภาพถ่ายออร์โธรี ซึ่งปัจจุบันดำเนินการในระยะที่ ๓ (ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙) ในพื้นที่ภาคกลางส่วนที่เหลือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ เพื่อให้มีผลการดำเนินงานสามารถนำข้อมูลดินมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน ทั้งในด้านวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล หรือในระดับรายละเอียดของเกษตรกร และด้านภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม การชะล้างพังทลายของหน้าดิน การเกิดดินเค็ม รวมทั้งปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งในปี ๒๕๕๔ ดำเนินการได้ ๕๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยการปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดินเบื้องต้นลงบนภาพถ่ายออร์โธรี การจัดการดินและปุ๋ย และโปรแกรมดินไทย การศึกษาดินตัวแทนหลักสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การวินิจฉัยคุณภาพและกำลังผลิตขอทรัพยากรดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ และประูพีกลศาสตร์ เป็นต้น

ภาพที่ ๑๓ : การดำเนินงานปรับปรุงฐานข้อมูลทรัพยากรดิน

๗. สนับสนุนโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสนองพระราชดำริของทุกพระองค์ที่พระราชทานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพดิน และพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่ได้รับเดือดร้อนต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยดำเนินการสาธิตส่งเสริม การอนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับปรุงบำรุงดิน รักษาคุณภาพดินและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดิน ยังเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบประสาน การดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้ง การพัฒนาศูนย์ศึกษาฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และแหล่งให้ความรู้การพัฒนาทรัพยากรดินด้านต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร นักเรียน และผู้สนใจทั่วไป ซึ่งมีผลการดำเนินงานในปี ๒๕๕๘ ครอบคลุมพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๑๖๕,๙๗๐ ไร่

ภาพที่ ๑๔ : สาธิตส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่โครงการพระราชดำริ

ภาพที่ ๑๕ : พื้นฟูคุณภาพดินและปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่โครงการพระราชดำริ

๘. ปรับปรุงคุณภาพดิน

จากฐานข้อมูลทรัพยากรดินที่ได้จากการสำรวจ วิเคราะห์ และจำแนกดิน ทำให้ทราบสถานภาพทรัพยากรดินและดินปัญหาของประเทศไทย และจากข้อมูลดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้มีการศึกษาวิจัย และทดลองหาวิธีการแก้ไขปัญหที่เหมาะสมปฏิบัติได้ง่าย ลงทุนต่ำ ได้ผลตอบแทนสูง และแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปใช้แก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้ ซึ่งในปี ๒๕๕๘ ดำเนินการในพื้นที่ที่มีปัญหาทางกายภาพ โดยดำเนินการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยมาร์ลในการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว ส่งเสริมการใช้หินปูนฝุ่นในการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้ การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด โดยส่งเสริมการใช้โดโลไมท์ และส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินเค็ม รวมทั้งการพัฒนาหมอดินอาสาและยุวมอดิน ดำเนินการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน และคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ซึ่งในปี ๒๕๕๘ ดำเนินการได้ ๑๙๐,๔๘๖ ไร่

ภาพที่ ๑๖ : ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยมาร์ลในพื้นที่ดินเปรี้ยว ส่งเสริมการใช้โดโลไมท์ในพื้นที่ดินกรด และส่งเสริมการใช้หินปูนฝุ่นในพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้

ภาพที่ ๑๗ : การพัฒนาหมอดินอาสา

ภาพที่ ๑๘ : การดำเนินงานศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๑๙ : การดำเนินงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่

๙. ปั้นปุ๋ยและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

จากสภาพปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง และบางพื้นที่ประสบปัญหาการชะล้างพังทลายของดินอย่างรุนแรง ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน จึงได้ดำเนินการโดยการรณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดินทั่วประเทศ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม – ดอน เน้นการดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาที่ดิน จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำชุมชนบนพื้นที่สูงและเกษตรที่สูง การอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อดินถล่ม และในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน ซึ่งในปี ๒๕๕๔ ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ ๘๙๗,๘๕๑ ไร่

ภาพที่ ๒๐ : จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม – ดอน และพื้นที่สูง

ภาพที่ ๒๑ : รณรงค์ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๑๐. การพัฒนาที่ดินในพื้นที่เฉพาะ

กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ตามโครงการผลิตข้าวหอมมะลิมาตรฐานเพื่อการส่งออกในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โดยการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด พัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่นาร้างเพื่อการเกษตรแบบผสมผสาน พื้นที่พื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำพัฒนาพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์โดยการปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดและการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และพื้นที่ทุ่งหมาหัว โดยการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งในปี ๒๕๕๘ ดำเนินการได้ ๑๑,๕๗๙ ไร่

ภาพที่ ๒๒ : การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

ภาพที่ ๒๓ : การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสดพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

ภาพที่ ๒๔ : การฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

ภาพที่ ๒๕ : การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

๑๑. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์

กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการพัฒนาเกษตรกรของ กลุ่มเดิมที่เข้มแข็ง และพัฒนา กลุ่มเกษตรกรผู้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ อีกทั้งพัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็ง โดยมีการพัฒนาต่อยอดกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร และพัฒนาเตรียมความพร้อมเกษตรกรผู้การผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งพัฒนาสนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีหรือทำเกษตรอินทรีย์ตามความต้องการของกลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน รมรงค์ดเผาปาง และต่อซังพีซ สนับสนุนโครงการวิจัยนวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ/เกษตรอินทรีย์ ดำเนินการได้ ๑,๐๐๕,๐๐๐ ไร่ ตลอดจนการพัฒนาและรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (Q) สาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน และการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

ภาพที่ ๒๖ : การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์

ภาพที่ ๒๗ : การสาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน

ภาพที่ ๒๘ การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

๑๒. สร้างนิคมการเกษตร

กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการโดย
การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และ
ปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่นิคมการเกษตร
เป้าหมาย ๒๐ แห่ง ใน ๑๘ จังหวัด ได้แก่
สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ร้อยเอ็ด
ตาก นครศรีธรรมราช (๒ แห่ง) ยโสธร
กระบี่ เชียงใหม่ กำแพงเพชร อุตรดิตถ์
สุโขทัย (๒ แห่ง) สุรินทร์ อุทัยธานี ชุมพร
อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และแพร่
ดำเนินการได้ ร้อยละ ๑๐๐ ครอบคลุมพื้นที่
๒๙,๙๐๐ ไร่

ภาพที่ ๒๙ : การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
ในพื้นที่นิคมการเกษตร

ภาพที่ ๓๐ : การปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่นิคมการเกษตร

๑๓. การรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและลดโลกร้อน

กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการสาธิตวิธีการไถกลบตอซังที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่เกษตรกร เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรู้จักประโยชน์ของการไถกลบตอซังที่ช่วยลดการเกิดภาวะโลกร้อนที่เกิดจากการเผาตอซังซึ่งมีส่วนทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น โดยการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว และการลดการเผาพื้นที่โล่งเตียนเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน ๑๕,๐๐๐ ไร่

ภาพที่ ๓๑ : การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว และการสาธิตวิธีการไถกลบตอซังเพื่อลดการเผาพื้นที่โล่งเตียน

๑๔. พัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

การดำเนินโครงการแหล่งน้ำชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการน้ำที่ดี โดยการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่มีประสิทธิภาพ อนุรักษ์น้ำและเก็บกักน้ำ โดยการจัดการให้น้ำฝนที่ตกลงมาถูกกักเก็บไว้ให้ไหลซึมลงใต้ดินเป็นประโยชน์ในรูปของความชื้นแก่พรรณพืช ไม่ให้ไหลบ่าไปกัดเซาะดินในพื้นที่ตอนล่างให้เกิดความเสียหาย กักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้นแบบการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างครบวงจรสามารถป้องกันการชะล้างพังทลายของดินที่กระทบต่อสภาวะแวดล้อมในพื้นที่การเกษตร และแหล่งเก็บกักน้ำ มีการก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้สามารถนำไปใช้ในเขตพื้นที่การเกษตรที่กำหนดขึ้น โดยวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม มีการจัดระบบการปลูกพืชได้โดยกำหนดระยะเวลา ชนิด และพันธุ์พืชให้เหมาะสม ดำเนินการได้ ๘ แห่ง ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี สุรินทร์ อำนาจเจริญ นครพนม มหาสารคาม เชียงใหม่ พะเยา และสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ ๓๒ : การพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน

๑๕. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดินจัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรม บรรเทาปัญหาภัยแล้ง แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หรือพื้นที่ที่ส่งน้ำไปไม่ถึง และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร โดยขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. ซึ่งเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสมทบค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ ซึ่งในปี ๒๕๕๔ กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน ๕๖,๒๐๖ บ่อ

ภาพที่ ๓๓ : แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๑๖. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นภารกิจหลักที่สำคัญของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งในปี ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินกิจกรรมก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และปรับปรุงพื้นที่และจัดทำระบบส่งน้ำในไร่นา เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ทางการเกษตร และมีน้ำใช้ในช่วงฝนทิ้งช่วงเพื่อลดความเสียหายของผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์น้ำและรักษาความชุ่มชื้นในดิน ดำเนินการได้ ๑๕๐ แห่ง

ภาพที่ ๑๔ : การก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และจัดทำระบบส่งน้ำในไร่นา

ส่วนที่ ๓

รายงานการเงิน

กรมพัฒนาที่ดิน
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

		(หน่วย : บาท)	
		๒๕๕๘	๒๕๕๗
	หมายเหตุ		
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	๑๐	๓๑,๙๕๖,๓๓๕.๖๐	๖๙,๙๓๕,๗๙๔.๗๗
เจ้าหนี้เงินโอนและรายงานอุดหนุนระยะสั้น		๙,๙๐๐.๐๐	
เงินรับฝากระยะสั้น	๑๑	๓๘,๕๑๕,๘๐๐.๘๗	๓๘,๕๓๖,๘๐๖.๙๑
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	๑๒	๓,๖๐๐.๐๐	๓,๖๐๐.๐๐
รวมหนี้สินหมุนเวียน		๗๐,๔๘๕,๖๓๖.๔๗	๑๐๘,๔๗๖,๒๐๕.๖๘
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	๑๓	๑๐,๐๙๕,๗๐๘.๐๙	๖,๕๕๕,๑๑๘.๕๓
เงินอุดหนุนราชการรับจากคลังระยะยาว		๕,๒๒๐,๐๐๐.๐๐	๕,๒๒๐,๐๐๐.๐๐
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	๑๔	๑๗,๙๐๐.๐๐	๒๐,๖๐๐.๐๐
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		๑๕,๓๑๓,๖๐๘.๐๙	๑๑,๘๙๕,๗๑๘.๕๓
รวมหนี้สิน		๘๕,๘๑๙,๒๔๔.๕๖	๑๒๐,๓๗๐,๙๒๔.๒๑
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		๖๘๐,๐๕๘,๗๗๔.๒๓	(๑๐๘,๔๗๖,๒๐๕.๖๘)
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน	๑๖	๗๔๘,๕๐๑,๑๐๓.๙๖	๗๔๘,๕๐๑,๑๐๓.๙๖
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	๑๖	(๖๘,๔๔๒,๓๒๙.๗๓)	(๗๓,๘๕๙,๓๖๖.๐๘)
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		๖๘๐,๐๕๘,๗๗๔.๒๓	๖๗๔,๖๔๑,๗๓๗.๘๘

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

กรมพัฒนาที่ดิน งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

		(หน่วย : บาท)	
		๒๕๕๘	๒๕๕๗
หมายเหตุ			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	๕	๕๘,๙๗๔,๕๕๖.๙๗	๖๑,๙๕๑,๑๘๓.๓๖
ลูกหนี้ระยะสั้น	๖	๑๘,๑๘๓,๑๓๘.๑๑	๒๖,๑๒๕,๐๐๑.๑๔
วัสดุคงเหลือ		๑๑,๑๑๖,๒๔๗.๑๔	๑๑,๓๓๓,๔๖๕.๑๖
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		๘๘,๒๗๓,๙๔๒.๒๒	๙๙,๔๐๙,๖๔๙.๖๖
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ลูกหนี้ระยะยาว	๗	๒,๒๕๕,๖๘๙.๘๘	๒,๕๓๒,๖๗๙.๓๑
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	๘	๖๖๔,๓๑๒,๓๔๕.๗๘	๖๘๐,๖๓๘,๒๘๖.๙๐
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	๙	๑๑,๐๗๖,๐๐๐.๙๕	๑๒,๔๓๒,๐๔๖.๒๒
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		๖๗๗,๖๔๔,๐๓๖.๕๑	๖๙๕,๖๐๓,๐๑๒.๔๓
รวมสินทรัพย์		๑๕๖,๙๑๘,๐๗๘.๗๓	๑๖๕,๐๑๒,๖๖๒.๐๙

กรมพัฒนาที่ดิน
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีที่สิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

		(หน่วย : บาท)	
	หมายเหตุ	๒๕๕๘	๒๕๕๗
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	๑๗	๖,๒๓๓,๔๗๕,๑๖๖.๕๓	๖,๐๗๑,๒๐๒,๖๒๘.๗๙
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	๑๘	๖,๑๓๓,๗๓๕.๔๒	๑,๘๕๒,๔๙๖.๑๗
รายได้อื่น	๑๙	๙๙๘,๔๖๑,๗๐๔.๔๙	๙๓๖,๑๒๗,๘๖๙.๑๒
รวมรายได้		๗,๒๓๘,๐๗๐,๖๐๖.๔๔	๗,๐๐๙,๘๒๒,๙๙๔.๐๘
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๒๐	๑,๓๕๖,๐๑๗,๔๗๕.๗๒	๑,๒๕๒,๗๙๙,๘๓๑.๙๓
ค่าบำเหน็จบำนาญ	๒๑	๔๘๘,๗๑๑,๒๖๓.๕๔	๔๕๕,๗๖๔,๘๑๒.๔๕
ค่าตอบแทน	๒๒	๔๓๙,๕๓๘.๐๐	๔๑๘,๒๒๘.๐๐
ค่าใช้สอย	๒๓	๒,๓๒๖,๗๔๓,๔๗๒.๐๘	๒,๔๐๕,๗๔๘,๘๕๕.๙๖
ค่าวัสดุ	๒๔	๙๓๖,๓๗๕,๙๔๓.๓๘	๙๐๗,๐๖๓,๔๐๒.๖๐
ค่าสาธารณูปโภค	๒๕	๕๘,๓๓๗,๙๘๒.๘๕	๕๕,๙๑๓,๒๑๒.๙๖
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	๒๖	๑๐๒,๓๑๐,๖๘๖.๕๐	๑๐๘,๔๓๓,๙๓๐.๑๘
ค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนและบริจาค	๒๗	๔,๐๐๕,๐๔๕.๖๘	๗๖๕,๑๓๖.๙๖
ค่าใช้จ่ายอื่น	๒๘	๑,๙๗๕,๒๓๖,๐๑๗.๗๐	๑,๘๑๖,๓๒๗,๔๐๓.๖๑
รวมค่าใช้จ่าย		๗,๒๔๘,๑๗๗,๔๒๕.๕๕	๗,๐๐๓,๒๓๐,๘๑๕.๐๕
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายก่อนต้นทุนทางการเงิน		(๑๐,๑๐๖,๘๑๙.๐๑)	๕,๙๕๒,๑๗๙.๐๓
ต้นทุนทางการเงิน			
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(๑๐,๑๐๖,๘๑๙.๐๑)	๕,๙๕๒,๑๗๙.๐๓

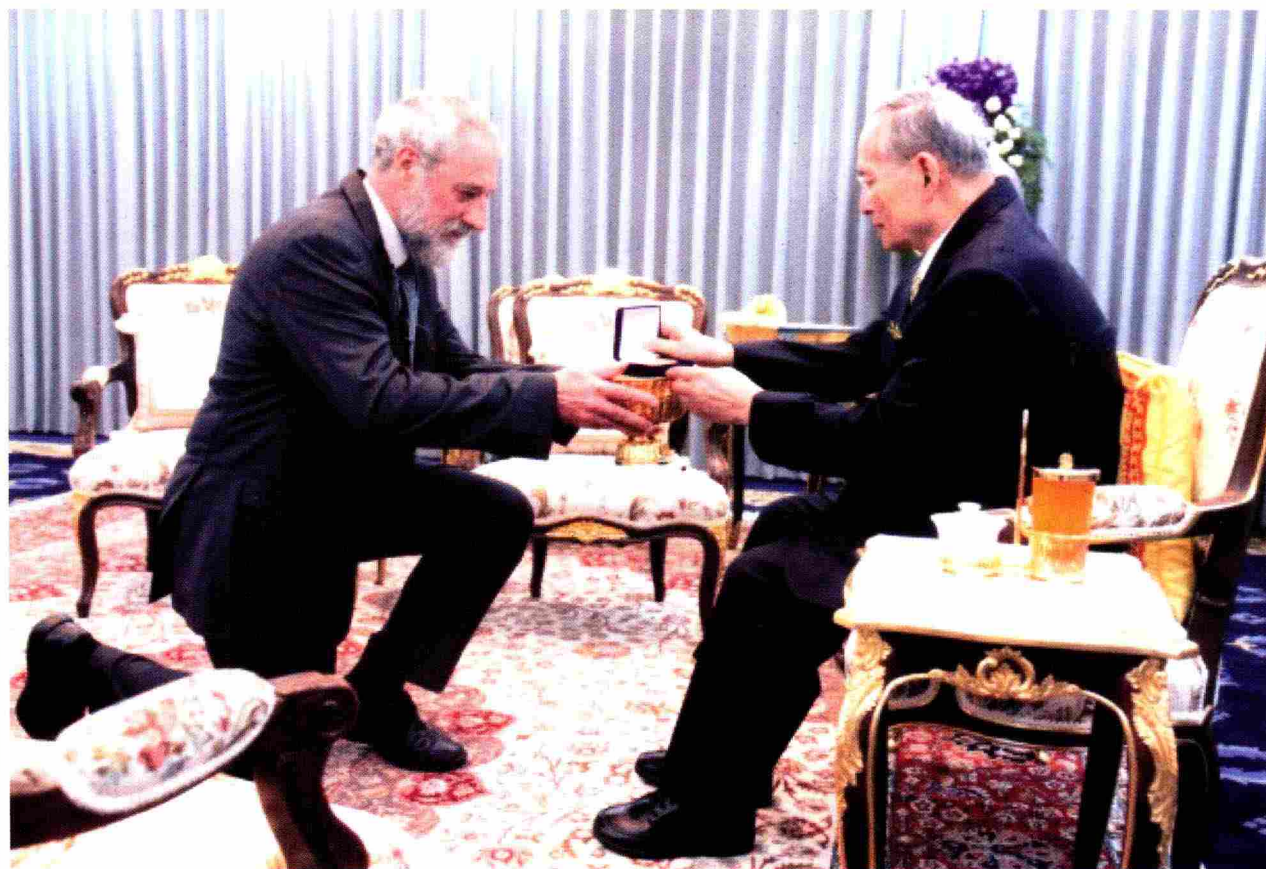
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

ส่วนที่ ๔

ผลงานสำคัญของหน่วยงาน

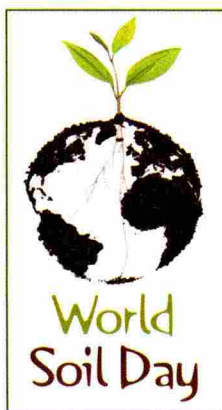

ผลงานสำคัญของหน่วยงาน

กิจกรรมวันดินโลก และปีดินสากล

การเสนอวาระปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ (International Year of soil ๒๐๑๕) และวันดินโลก ๕ ธันวาคม (World Soil Day ๕th December) ผ่านองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ เอฟ เอ โอ เพื่อเสนอต่อสหประชาชาติให้การรับรอง

สืบเนื่องจากกรมพัฒนาที่ดินเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมวิทยาศาสตร์ทางดินระดับโลกที่กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๕๕ ซึ่งในครั้งนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้นำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องการพัฒนาที่ดินมาจัดแสดง ทำให้สหภาพ

วิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (IUSS) ซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมเกิดความประทับใจในพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดการดินและแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินเพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีกินดี และได้ทำหรือที่จะเสนอให้วันพระราชสมภพ ๕ ธันวาคมของทุกปี เป็นวันดินโลก ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติและผู้แทนสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (The Humanitarian Soil Scientist) เป็นองค์แรกของโลกเพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงวิสัยทัศน์และพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน และในโอกาสเดียวกัน ผู้บริหารสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติได้ขอพระราชทานให้วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็น “วันดินโลก”

ต่อมาในปี ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นปีแรกของการเข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน นายอภิชาติ จงสกุล พร้อมด้วยแรงสนับสนุนจากสมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย ได้ริเริ่มที่จะผลักดันเรื่องวันดินโลก

อย่างจริงจัง โดยเมื่อวันที่ ๑๓-๒๒ มีนาคม ๒๕๕๗ นายอภิชาติ จงสกุล เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนเดินทางไปหารือและวางแผนร่วมกับผู้แทน FAO สำนักงานใหญ่ ประจำกรุงโรม ประเทศอิตาลี

เกี่ยวกับการเสนอวาระวันดินโลกและปีดินสากลในเวที
เอฟ เอ โอ และ สหประชาชาติ และแนวทางการ
แสวงหาผู้สนับสนุน จนสามารถเสนอเข้าสู่ที่ประชุม
FAO และองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งการเสนอให้
จัดตั้งปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ จนเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม
๒๕๕๖ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่
๖๘ ได้มีมติรับรองสองวาระสำคัญที่กรมพัฒนาที่ดินและ
สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย เป็นผู้เสนอ ได้แก่
๑. วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปีเป็นวันดินโลก
(World Soil Day) และ

๒. ปี ๒๕๕๘ เป็นปีดินสากล(International Year
of Soils ๒๐๑๕)

ซึ่งจะมีผลให้วันดินโลกได้รับการบรรจุในปฏิทิน
ปฏิบัติงานขององค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ

โดยตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เป็นต้นไป วันที่ ๕ ธันวาคม
ของทุกปี ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติกว่า
๒๐๐ ประเทศจะจัดงานเฉลิมฉลองวันดินโลกพร้อมกัน
ในปี ๒๕๕๗ กรมพัฒนาที่ดิน ได้เป็นเจ้าภาพ
จัดงานเฉลิมฉลองวันดินโลกอย่างยิ่งใหญ่ เนื่องจาก

เป็นการเฉลิมฉลองอย่างเป็นทางการครั้งแรก หลังจากที่องค์การสหประชาชาติมีมติให้การรับรอง วันดินโลกและปีดินสากล รวมทั้งเป็นการจัดงานเฉลิมฉลองการเริ่มต้นปีดินสากล ๒๕๕๘ ด้วย โดยมีพิธีเปิดงานในวันที่ ๓ ธันวาคม ซึ่งได้รับเกียรติจากท่าน องคมนตรี นายอำพล เสนาณรงค์ มาเป็นประธาน และได้เชิญ ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งผู้บริหารของหน่วยงานในสังกัด คณะทูตานุทูตประเทศต่างๆผู้แทนจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO ผู้แทนจาก ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย หรือ ADB เข้าร่วมเป็นสักขีพยานในการเฉลิมฉลองวันดินโลก และปีดินสากลด้วย กรมพัฒนาที่ดินได้เชิญ เอฟ เอ โอ ประจำภูมิภาค

เอเชียและแปซิฟิก และกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน ในครั้งนี้โดยในงานมีกิจกรรมที่น่าสนใจดังนี้

- นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ตามรอยปฐพีได้ฤดีพระบาท”
- นิทรรศการความสำคัญของดิน
- นิทรรศการวิทยาศาสตร์ทางดิน
- การเปิดให้ชมพิพิธภัณฑ์ดิน
- การแข่งขันเล่นเกมออนไลน์ “LDD’s IM-FARM” ซึ่งเป็นเกมส์ซิมูเลชันในรูปแบบเกมส์ออนไลน์จำลองการทำงานการเกษตร ผู้เล่นสามารถทดลองปรับเปลี่ยนเป็นพืชชนิดอื่นๆ สำหรับเป็นทางเลือกในการปลูกพืชให้เหมาะสมกับกลุ่มชุดดินเพื่อให้ได้ผลผลิต

และมีผลกำไรมากที่สุด โดยจัดแข่งขันวันที่ ๓ และ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

- การเสวนาวิชาการ “เรื่องเล่าวันดินโลก ๕ ธันวาคม และปีดินสากล ปี ๒๕๕๘”

- การประกวดร้องเพลงเทิดพระเกียรติ “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม” โดยหมอดินอาสา

- พิธีจุดเทียนชัยถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๙.๑๙ น.

นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ วันดินโลกในวาระต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการ วันดินโลกในงาน “ใช้น้ำอย่างมีคุณค่า ปวงประชา ถวายพ่อของแผ่นดิน” ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง และหน้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน - ๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ ซึ่งจัดโดยกระทรวง

เกษตรและสหกรณ์โดยมีการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณให้เป็นที่ประจักษ์ถึงพระวิสัยทัศน์และพระปรีชาสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน

นอกจากการจัดงานวันดินโลกที่ประเทศไทยแล้ว องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ เอฟ เอ โอ ได้จัดงานเฉลิมฉลองวันดินโลกและปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ พร้อมๆ กันที่สำนักงานองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และสำนักงานใหญ่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติที่กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี โดยที่สหรัฐอเมริกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าเพชรกิติยาภาเสด็จแทนพระองค์และเชิญพระราชดำรัสไปพระราชทานต่อที่ประชุม และกรมพัฒนาที่ดินได้มีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันดินโลกในงานดังกล่าว

การเฉลิมฉลองปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกิจกรรมขึ้น ๓ คณะ เพื่อดำเนินการด้านการพัฒนาองค์ความรู้ การประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ โดยมีปฏิทินกิจกรรมดังนี้

- ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ พิธีเปิดตัวปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ ณ กรมพัฒนาที่ดิน
- ๓-๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ร่วมกับธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) จัดการอบรมระดับนานาชาติในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ “Training of Master Trainers and Farmer Leaders for Climate Friendly Agriculture” ที่กรุงเทพฯ
- ๒๖-๓๐ เมษายน ๒๕๕๘ จัดการประชุมวิชาการระดับชาติเรื่องดินที่จังหวัดขอนแก่น
- ๑๘-๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จัดสัปดาห์ปีดินสากลที่กรมพัฒนาที่ดิน

- เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ จัดการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษประเภททีมระดับอุดมศึกษา หัวข้อ “Healthy Soils for a Healthy Life” ในระดับอุดมศึกษาและจัดประกวดภาพยนตร์สารคดีสั้น “พลังแห่งแผ่นดิน”ซึ่งถวายพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี

- ๑๘-๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ จัดการประชุมระดับนานาชาติ The International Soil Conference “Sustainable Uses of Soil in Harmony with Food Security” ที่โรงแรมริเจนท์ ชะอำ บีช รีสอร์ท อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

- กิจกรรมที่จัดเป็นประจำทุกเดือน ได้แก่ การเปิดให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษาเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ดิน ที่กรมพัฒนาที่ดิน และการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับความสำคัญและการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรดิน

การจัดการประกวด ภาพยนตร์สารคดีสั้น และการประกวดสุนทรพจน์เพื่อกิจกรรมปิตินสากล

ในการเฉลิมฉลองปีดินสากล ปี ๒๕๕๘ นอกจากงานด้านวิชาการซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักวิชาการแล้ว กรมพัฒนาที่ดินยังได้สนับสนุนให้มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นกลุ่มเยาวชน ซึ่งเล็งเห็นว่าจะเป็กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในอนาคต และควรได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในการทวงแหนและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน การจัดการประกวดภาพยนตร์สารคดีสั้น “พลังแห่งแผ่นดิน” เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์

งานผลิตสื่อต่างๆ ได้มีโอกาสร่วมฉลองปีดินสากล ในปี ๒๕๕๘ โดยจัดทำภาพยนตร์สารคดีความยาวประมาณ ๗-๑๐ นาทีซึ่งจะต้องเป็นสารคดีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวพระอัจฉริยภาพด้านดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อให้เกิดความประทับใจกับผู้ชม ทำให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษาทั่วไปได้ทราบพระราชกรณียกิจและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพัฒนาโครงการสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษา

ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ออกสู่สาธารณชน แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยในการประกวด กรมพัฒนาที่ดินได้รับเกียรติจากคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการผลิตภาพยนตร์สารคดี มาร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสิน ทำให้การจัดการ ประกวดครั้งนี้ได้ผลงานภาพยนตร์สารคดีสั้นที่มี คุณภาพที่สามารถนำออกเผยแพร่ในวาระต่างๆได้เป็นอย่างดี

ในช่วงเดียวกัน กรมพัฒนาที่ดินยังได้จัดให้มีการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษประเภททีม ระดับอุดมศึกษาหัวข้อ "Healthy Soils for a Healthy Life" เพื่อเป็นเวทีให้นิสิต นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้แสดงความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับดินในเวทีนานาชาติ รวมทั้งได้นำเสนอมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อความสำคัญของดินซึ่งไม่เพียง แต่เป็นแหล่งอาหาร หากแต่เป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตทุก ชีวิต และเป็นที่มาของปัจจัยสี่ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการ ดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตบนโลก การประกวดสุนทรพจน์ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดงานปีดินสากล โดยมุ่งหวังที่จะสื่อสารให้นานาชาติได้ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของ ทรัพยากรดินที่มีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อความ

ร่วมมือร่วมใจ
กันดูแลรักษา
ดินให้อุดม
สมบูรณ์และก่อ
ประโยชน์อย่าง
ยั่งยืนสืบไป

การจัดการประกวดสุนทรพจน์ในครั้งนี้ได้รับความสนใจจากสถาบันอุดมศึกษามากมาย ทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น ซึ่งนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมการประกวดได้นำเสนอปากเปล่าเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อบอกเล่าถึงความสำคัญของดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนในมุมมองของตน โดยมีการใช้สื่อ PowerPoint ประกอบ

ผลงานที่ส่งเข้าประกวดทั้งสองรายการเป็นผลงานที่มีคุณภาพ สะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจของคนรุ่นใหม่ในการรักษาทรัพยากรดิน ที่นับวันจะเสื่อมโทรมลงหากไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธี นับเป็นความสำเร็จอีกขั้นหนึ่งของการจัดกิจกรรมปีดินสากลของกรมพัฒนาที่ดิน และที่สำคัญเหนืออื่นใด การจัดการประกวดภาพยนตร์สารคดีสั้น และสุนทรพจน์ในครั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานถ้วยรางวัลแก่ทีมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรมริเจนท์ ซะอ่า บีช รีสอร์ท อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในช่วงพิธีเปิดการประชุม International Soil Conference ยังความซาบซึ้งแก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน รวมถึงผู้ชนะการประกวดทุกคน

การประชุมนานาชาติ

International Soil Conference ๒๐๑๕

จากท้องถื่นการสหประชาชาติได้ให้การรับรองปี ๒๕๕๘ เป็นปีดินสากล กรมพัฒนาที่ดินซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน เรื่องดังกล่าวเข้าสู่เวทีสหประชาชาติ และเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการที่ดินแบบยั่งยืนเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกร เล็งเห็นถึงสถานการณ์การใช้ที่ดินในปัจจุบัน และตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่มีการดำเนินการใดๆ จึงได้ดำริ ที่จะใช้วาระสำคัญนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความตระหนัก และกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือระหว่างนักวิชาการด้านปฐพีวิทยาทั่วโลกในการปกป้องทรัพยากรดินไม่ให้ถูกทำลายมากไปกว่านี้ กรมพัฒนาที่ดินจึงจัดให้มีการประชุมวิชาการนานาชาติ International Soil Conference ขึ้นเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองและความรู้ รวมทั้งแบ่งปันประสบการณ์ และผลการศึกษาวิจัยในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดินในกลุ่มผู้บริหารผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการด้านดินจากประเทศ

ต่างๆทั่วโลก โดยได้เชิญนักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารระดับนโยบาย ทั้งจากหน่วยงาน รัฐบาล และภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ เข้าร่วมการประชุมกว่า ๔๕๐ คน จาก ๒๗ ประเทศ ทั่วภูมิภาค ซึ่งผลจากการประชุมจะได้นำเสนอต่อเวที Global Soil Partnership(GSP) ซึ่งเป็นหน่วยงาน ภายใต้ FAO ที่รับผิดชอบการสร้างเครือข่ายจัดการ ทรัพยากรดินระดับนานาชาติ เพื่อกำหนดเป็นแนวทาง ในการพัฒนาทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์ ได้อย่างยั่งยืน เป็นพื้นฐานของความมั่นคงทางอาหาร ต่อไป

ภายใต้แนวคิดที่ว่า ดิน คือแหล่งกำเนิดปัจจัย ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต อาทิเช่น ธาตุอาหาร ที่ช่วยในการเจริญเติบโตของพืช ดินที่อุดมสมบูรณ์ จะช่วยเสริมรากฐานความมั่นคงของผลผลิตพืช รวมไปถึงระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อม ดินถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางเป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งปัจจุบันเริ่มมีการกล่าวถึงปัญหาดินและ ที่ดินเสื่อมโทรมที่เพิ่มมากขึ้น แม้หลายประเทศ จะเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ควบคู่กับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นภัยธรรมชาติที่จะต้องเผชิญและจำเป็นต้องแก้ไข

เพื่อความมั่นคงด้านอาหารในอนาคตแล้วก็ตาม แต่ก็ ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเพียงพอที่จะป้องกันปัญหา การเสื่อมโทรมของดิน และการจัดการทรัพยากรดิน แบบผิดวิธี การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง

หน่วยงานของรัฐและเกษตรกร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องและมีความสอดคล้องกับการจัดการแบบยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การดำเนินการต่างๆจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ รวมถึงเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ทั้งนี้ นักวิชาการผู้มีความรู้เป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยนักวิชาการจะทำหน้าที่ในการศึกษาวิจัยถึงปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข โดยถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ และหลักวิชาการที่ถูกต้องให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ให้ทรัพยากรดินสามารถเป็นแหล่งผลิตอาหารหล่อเลี้ยงทุกชีวิตบนผืนโลกได้ การประชุม International Soil Conference ในครั้งนี้ จึงได้มีการกำหนดหัวข้อการประชุมที่สามารถตอบ

โจทย์ข้างต้นได้ โดยหัวข้อการประชุมในครั้งนี้นี้คือ การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนในแนวทาง ที่สอดคล้องกับความมั่นคงอาหาร (Sustainable Uses of Soil in Harmony with Food Security)

การประชุมนานาชาติในครั้งนี จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘-๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรมริเจนท์ชะอำ บีช รีสอร์ท อำเภอบางใหญ่ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีหัวข้อการประชุมจำนวน ๕ หัวข้อ ได้แก่

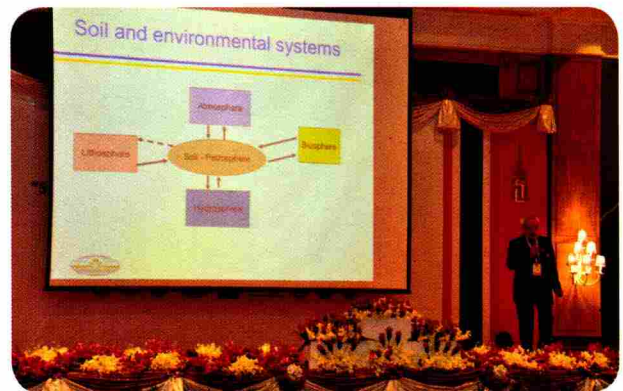
- ๑) Soil information for supporting sustainable uses and management
- ๒) Integrated soil management and conservation for food security
- ๓) Role of soil ecology in relation to climate change and food security

๔) Innovative techniques and tools for soil resources inventories and appropriate management

๕) Public participation, networking and policy implementation on land management

กรมพัฒนาที่ดินได้รับเกียรติจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการอาวุโสจากองค์กรที่มีชื่อเสียงระดับโลกมากมาย ร่วมเป็นผู้บรรยายพิเศษ และร่วมเป็น International Scientific Committee อาทิ Professor Dr.Rainer Horn ประธานสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (International Union of Soil Sciences-IUSS) Professor Dr.Rattan Lal อาจารย์และนักวิชาการอาวุโสจาก Ohio State University ประเทศสหรัฐอเมริกา Professor Dr.Stephen Nortcliff อดีตประธานสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ ผู้ถวายเหรียญ Humanitarian Soil Scientist หรือ นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว Dr.Vili Fuava รองผู้แทนองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก หรือ FAO RAP ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สันทัต

โรจนสุนทร อดีตนายกราชบัณฑิตยสถาน Professor Dr.Kazuyuki Inubushi อาจารย์ จากมหาวิทยาลัยชิบะ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ กรมพัฒนาที่ดินยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการจัดการทรัพยากรดินทั้งในประเทศและต่างประเทศ ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในครั้งนี้จำนวน ๗ หน่วยงาน ประกอบด้วยสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ หรือ IUSS institute for Development Research หรือ IRD ประเทศฝรั่งเศส ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย หรือ ADB ซึ่งสนับสนุนค่าใช้จ่ายผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา พม่า จีน และเวียดนาม ประเทศละ ๓ คน

และการทัศนศึกษาดูงานพื้นที่โครงการพระราชดำริ ในจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ โครงการ ชั่งหัวมันฯ โครงการพัฒนาแม่ฟ้าหลวง และ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม โดยในส่วนของผลงานด้านวิชาการมีนักวิชาการส่งผลงานนำเสนอในระหว่างการประชุมรวมทั้งสิ้น ๑๑๔ เรื่อง แบ่งเป็น ผลงานภาคบรรยาย ๔๙ เรื่อง และผลงานภาคโปสเตอร์ ๖๕ เรื่อง ซึ่งในการจัดประชุมครั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดการประชุมในวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ และได้พระราชทาน พระราชานุญาตให้คณะผู้บริหาร คณะผู้บรรยาย พิเศษ ชาวต่างประเทศ พร้อมด้วยคณะกรรมการ จัดการประชุมร่วมฉายพระฉายาลักษณ์ และประทับ เสวยพระกระยาหารค่ำกับคณะนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิชาวต่างประเทศด้วย นับเป็น พระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ยังความปลาบปลื้มแก่คณะผู้จัดการประชุม และผู้เข้าร่วม เป็นอย่างยิ่ง

รวม ๑๔ คน องค์การอาหารและเกษตรแห่ง สหประชาชาติประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก หรือ FAO RAP มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งได้สนับสนุน บุคลากรร่วมปฏิบัติงานด้านวิชาการ และองค์กร เอกชนอีก ๒ หน่วยงาน ได้แก่ สมาคมดินและปุ๋ย แห่งประเทศไทย และสมาคมอนุรักษ์ดินและน้ำ แห่งประเทศไทย

การประชุมครั้งนี้ จัดในรูปแบบการบรรยายพิเศษ การนำเสนอผลงานภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์ รวมทั้งการแสดงนิทรรศการของหน่วยงานเจ้าภาพร่วม

ในช่วงของการบรรยายและนำเสนอผลงาน ท่านอธิบดีอภิชาติ จงสกุล ได้รับเชิญเป็นผู้บรรยาย พิเศษ(Invited Speaker)ใน session ที่ ๒ หัวข้อ Integrated Soil Management and Conservation for Food Security ซึ่งเป็นเนื้อหาการบรรยายกล่าวถึง การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรดินแบบบูรณาการเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับที่แปดของโลกซึ่งหมายถึงการเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีศักยภาพในการผลิตสูงจนสามารถส่งผลผลิตออกสู่ตลาดโลกเพื่อหล่อเลี้ยงนานาชาติได้ แต่ปัญหาสภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก อาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพการผลิตดังกล่าวได้ หากขาดการจัดการที่เหมาะสม และผลกระทบจะไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่ภายในประเทศเท่านั้น หากแต่จะส่งผลถึงความมั่นคงอาหารของโลกโดยรวมด้วย ซึ่งท่านอธิบดีอภิชาติได้เน้นย้ำถึงแนวทางที่ประชาคมโลกจะสามารถช่วยยับยั้งผลกระทบดังกล่าวโดยหันมามุ่งเน้นการทำเกษตรแบบปลอดภัยเต็ม

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรน้ำ และการสร้างความสมดุลด้านอาหารและพลังงาน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารระดับนโยบายของแต่ละประเทศ

ท่านอธิบดีอภิชาติ ในฐานะประธานคณะกรรมการการจัดการประชุมได้เน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ให้เป็นเจ้าของบ้านที่ดี ให้การต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมอย่างอบอุ่น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความประทับใจ ซึ่งผลจากการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของคณะผู้จัดการประชุมทำให้การประชุมเป็นที่กล่าวขวัญถึงในเวทีต่างๆ

สิ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้ที่เห็นได้ชัดเจนคือการเกิดเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติของนักวิชาการด้านปฐพีวิทยาซึ่งล้วนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยสนับสนุนข้อมูลการจัดการทรัพยากรดินเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินซึ่งจะสามารถนำไปเสนอในเวทีอื่นๆต่อไป

การจัดการความรู้

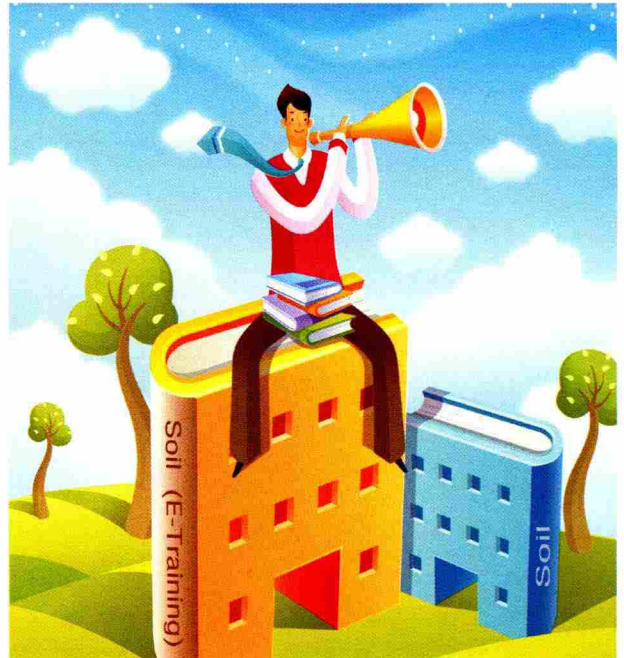
“การจดบันทึกประสบการณ์ทำงานให้คนรุ่นใหม่ได้สามารถศึกษาเรียนรู้ต่อได้” เป็นแนวทางที่อธิบดีอภิชาติ จงสกุล เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำ มิเช่นนั้นความรู้และประสบการณ์จะสูญหายไปพร้อมๆ กับการเกษียณอายุของข้าราชการ การจัดการความรู้ของท่าน นอกจากการดำเนินตามกระบวนการจัดการองค์ความรู้อย่างเต็มระบบแล้ว ท่านยังได้สอดแทรกเรื่องจัดการความรู้ไว้ในกิจกรรม/โครงการต่างๆ โดยที่พวกเราเองก็แทบจะไม่ได้รู้สึกเลยว่าสิ่งเหล่านี้คือการจัดการความรู้ ตัวอย่างเช่น ชับเคลื่อนให้การจัดการงานทางวิชาการ “การพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๕๘ ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙ เมษายน ๒๕๕๘ เพื่อนำเสนอผลงานทางวิชาการของกรมพัฒนาที่ดินและส่วนราชการอื่นๆ มีการระดมความคิด แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการกับผู้ทรงคุณวุฒิ

กรมพัฒนาที่ดินได้มีการจัดการความรู้ โดยมีกระบวนการที่เอื้อและก่อให้เกิดการถ่ายโอนแลกเปลี่ยน และเรียนรู้ มีการรวบรวม และเรียบเรียงองค์ความรู้ที่มีในกรมพัฒนาที่ดินอย่างเป็นระบบเพื่อสามารถต่อยอดเป็นความรู้ใหม่สู่การปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจ โดยในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการจัดการความรู้ ดังนี้

๑) การพัฒนาการจัดการความรู้สู่ระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Training)

กรมพัฒนาที่ดินได้สร้างองค์ความรู้เพื่อเก็บไว้เป็นคลังความรู้ให้บุคลากรกรมพัฒนาที่ดินได้ใช้ประโยชน์เพื่อการปฏิบัติงาน จำนวน ๒ เรื่อง คือ ชุดองค์ความรู้ด้านการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดิน และชุดองค์ความรู้เรื่องการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับพืชเศรษฐกิจ โดยจัดทำเป็นเอกสารแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ และได้เผยแพร่ชุดองค์ความรู้ดังกล่าวทางเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดินเพื่อให้บุคลากรของกรมฯ และบุคคลทั่วไปที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้

เพื่อให้การเผยแพร่ชุดองค์ความรู้ดังกล่าวข้างต้นมีประสิทธิผลมากขึ้น จึงนำชุดองค์ความรู้ที่

มีมาสร้างเป็นหลักสูตรสำหรับระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะเป็นวิธีการฝึกอบรมรูปแบบใหม่ที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ในการอบรม โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ได้นำชุดองค์ความรู้ด้านการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตพัฒนาที่ดินมาสร้างเป็นหลักสูตร โดยจัดทำเอกสารการศึกษาประกอบการบรรยาย ประกอบด้วย

ชุดวิชาที่ ๑ การวิเคราะห์สภาพพื้นที่และปัญหา
ในเขตพัฒนาที่ดิน

ชุดวิชาที่ ๒ มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
และการใช้หญ้าแฝกเพื่อการ
อนุรักษ์ดินและน้ำ

ชุดวิชาที่ ๓ มาตรการจัดการดินที่มีปัญหา
และการปรับปรุงบำรุงดิน

ชุดวิชาที่ ๔ การดำเนินงานจัดทำเขตพัฒนาที่ดิน
และสร้างเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วม
: พื้นที่กรณีศึกษา

รวมถึงได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์ จัดทำคลังข้อสอบ และกำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกอบรม วางแนวทางการสร้างระบบการเรียนรู้ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวนผู้เข้าอบรม กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมพัฒนาที่ดิน

จะได้นำชุดการเรียนรู้ดังกล่าวไปสร้างระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจะเปิดระบบการรับสมัครผู้เข้าอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่อไป

๒) โครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “องค์ความรู้สู่ปีดินสากล ๒๕๕๘”

ตามที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติกำหนดให้ปี ๒๕๕๘ เป็นปีดินสากล เพื่อให้มนุษย์ชาติตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตอาหารและพลังงาน กรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมฉลองปีดินสากล ทำนอภิปตือภิชาติ จงสกุล ริเริ่มให้จัดโครงการเสวนาวิชาการเรื่อง “องค์ความรู้สู่ปีดินสากล ๒๕๕๘” โดยการจัดเสวนาหรือการบรรยายพิเศษ เดือนละ ๑ ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ – เดือนกันยายน ๒๕๕๘ ณ กรมพัฒนาที่ดิน หัวข้อในการเสวนาทางวิชาการหรือการบรรยายพิเศษ

เกี่ยวกับองค์ความรู้ทรัพยากรดิน อาทิ งานพัฒนาที่ดินตามแนวพระราชดำริฯ งานพัฒนาที่ดินที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน (Best Practice) โดยเชิญวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์งานพัฒนาที่ดิน และมีผู้เข้ารับฟังการเสวนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการของกรมพัฒนาที่ดิน และได้จัดให้มีการถ่ายทอดทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ไปยังสำนักงานพัฒนาที่ดิน ทั้ง ๑๒ เขต เพื่อให้บุคลากรในส่วนภูมิภาคได้รับชมและรับฟัง ทั้งนี้ได้มีการรวบรวมสรุปความรู้จากการเสวนาไปเผยแพร่ความรู้ในวารสารการอนุรักษ์ดินและน้ำ และในเว็บไซต์ KM (การจัดการความรู้) ของกรมพัฒนาที่ดิน หัวข้อการเสวนาทางวิชาการหรือการบรรยายพิเศษ มีดังนี้

“องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๘”

ลำดับ	หัวข้อ	ผู้บรรยาย
ครั้งที่ ๑	โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดบ้านยูโย	นายอภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
ครั้งที่ ๒	หน่วยงานบูรณาการ สร้างสานพื้นที่ดินเค็ม	คณะวิทยากรจาก สพข.๕ และ นางระเบียบ สละ
ครั้งที่ ๓	เรื่องเล่าจากเขาคันทรง	นายเกรียงศักดิ์ หงษ์โต อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๔
ครั้งที่ ๔	การบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่พรุโต๊ะแดง	นายอภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
ครั้งที่ ๕	แผนสร้างดินที่เขาสระกู่	นายลิมา โมรากุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๙
ครั้งที่ ๖	โครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้	ดร.อรุณ สมร่วง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๐ นายโสภณ ชมชาญ อดีตผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวางแผนการใช้ที่ดิน นายทรงศักดิ์ วงศ์ภูมิวัฒน์ อดีตอธิบดี กรมส่งเสริมการเกษตร นายฉลอง เทพวิทักษ์กิจ อดีตรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายพิสุทธิ์ ศาลากิจ อดีตผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕
ครั้งที่ ๗	เกิดศูนย์พิภูลทอง	นายชัยวัฒน์ สิทธิบุศย์ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๑
ครั้งที่ ๘	ตำนานการสำรวจดิน	ดร.พิสุทธิ์ วิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสำรวจ และจำแนกดิน นายเฉลียว แจ่มไพโร อดีตผู้ตรวจราชการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายสุรพล เจริญพงศ์ อดีตผู้อำนวยการ กองสำรวจจำแนกดิน นายพิชัย วิชัยดิษฐ์ อดีตผู้อำนวยการ กองสำรวจจำแนกดิน
ครั้งที่ ๙	กำเนิดหมอดินอาสา กุรุชุมชน	นายพิษณุ อรรถวิโรจน์ อดีตผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙
ครั้งที่ ๑๐	เรื่องเล่าของชาววิเคราะห้ดิน	นางนวลศรี กาญจนกุล อดีตผู้อำนวยการ กองวิเคราะห้ดิน
ครั้งที่ ๑๑	เรื่องเล่าตำนานหญ้าแฝก	นายวิฑูร ชินพันธุ์ และ ดร.พิทยากร ลิมทอง
ครั้งที่ ๑๒	ก่อเกิดกรมพัฒนาที่ดิน	นายสนาน รีมวานิช อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๓ นายพิษณุ อรรถวิโรจน์ อดีตผู้อำนวยการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙ ดร.ณรงค์ ชินบุตร อดีตผู้อำนวยการ สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๑
หัวข้อ “โครงการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดบ้านยูโย”
วันอังคารที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗
โดย นายอภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

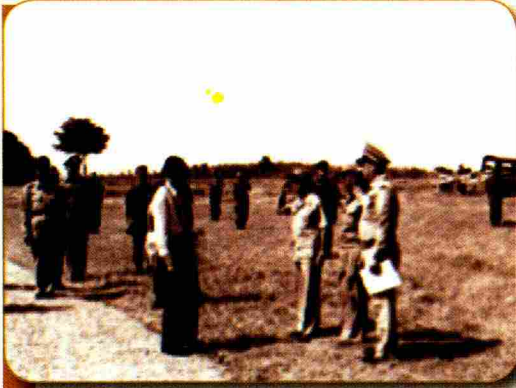

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๖” ครั้งที่ ๒
หัวข้อ “หน่วยงานบูรณาการ สร้างสามพื้นที่ดินเค็ม”
วันศุกร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗
โดย คณะวิทยากรจากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ และนางระเบียบ สละ

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปิตินสกล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๓
หัวข้อ “เรื่องเล่าเขาหินซ้อน”
วันจันทร์ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗
โดย นายเกรียงศักดิ์ หงษ์โต อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๔

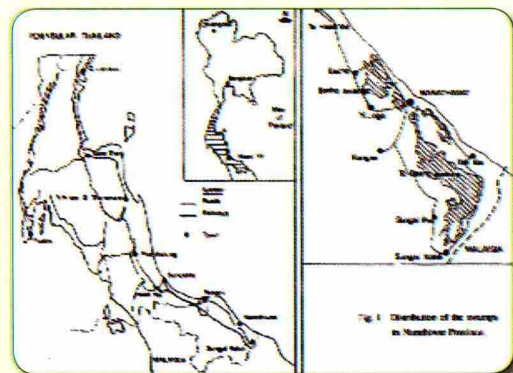
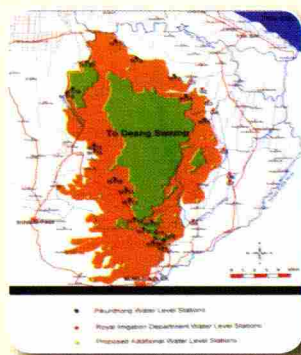
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสภาพพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2525

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสภาพพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2540

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๔
 หัวข้อ “การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่พรุโต๊ะแดง”
 วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘
 โดย นายอภิชาติ จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

พื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส และพื้นที่ป่าพรุ

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปศุสัตว์ ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๕
หัวข้อ “แฟกส์ร่างดินที่เขาระงับ”
วันศุกร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
โดย นายสิมา โมรากุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงปลูกต้นประดู่
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

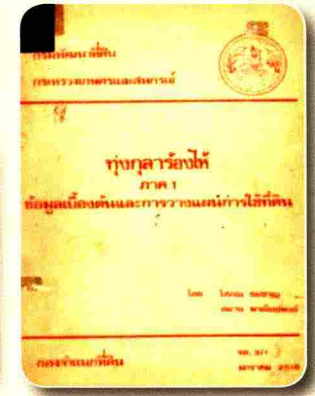
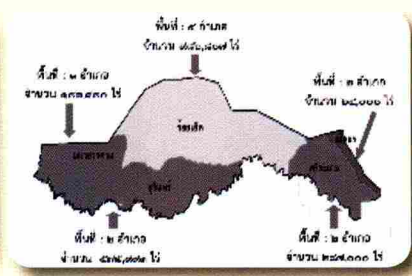
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัส
เกี่ยวกับแปลงนุ่น ในปี ๒๕๓๕

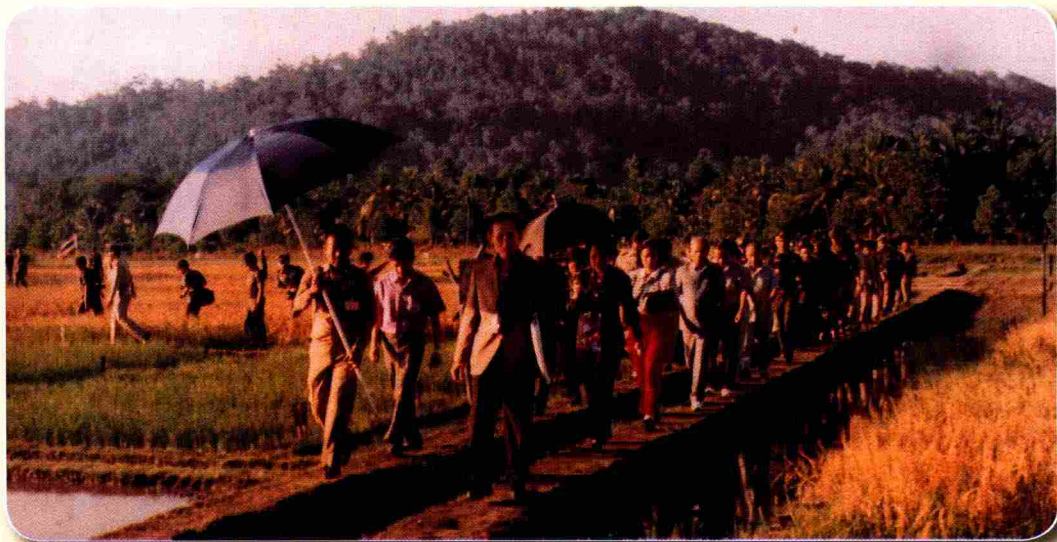
สภาพพื้นที่โครงการฯ
ถ่ายจากทิศใต้ - เหนือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

การเสวนาทางวิชาการ “องค์ความรู้สู่ดินสากล 2558” ครั้งที่ ๖
 หัวข้อ “โครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้”
 วันอังคารที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘
 โดย ดร.อรรถ สมร่าง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๐
 นายโสภณ ชมชาญ อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการใช้ที่ดิน
 นายทรงศักดิ์ วงศ์ภูมิวัฒน์ อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
 นายฉลอง เกฬวิทักษณ์กิจ อดีตรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

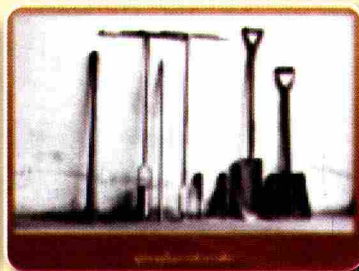
การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปศุสัตว์ 2558” ครั้งที่ ๗
หัวข้อ “เกิดศูนย์พิกุลทอง”
วันศุกร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘
โดย นายชัยวัฒน์ สิทธิบุศย์ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๑๑

การเสวนาทางวิชาการ “องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๘
หัวข้อ “ตำนานการสำรวจดิน ”

วันศุกร์ ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘

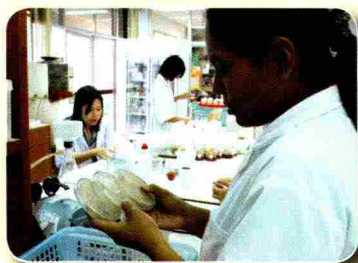
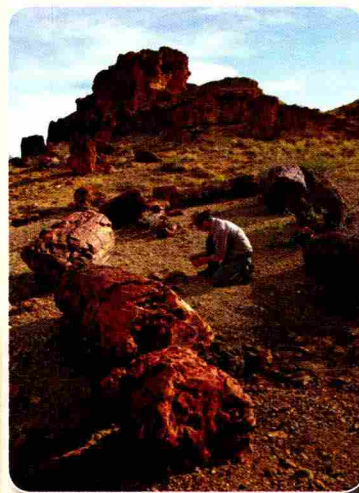
โดย ดร.พิสุทธ์ วิจารณ์ชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านสำรวจและจำแนกดิน
นายเฉลียว แจ่มโพธิ์ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายสุรพล เจริญพงศ์ อดีตผู้อำนวยการกองสำรวจจำแนกดิน
นายพิชัย วิชัยดิษฐ์ อดีตผู้อำนวยการกองสำรวจจำแนกดิน

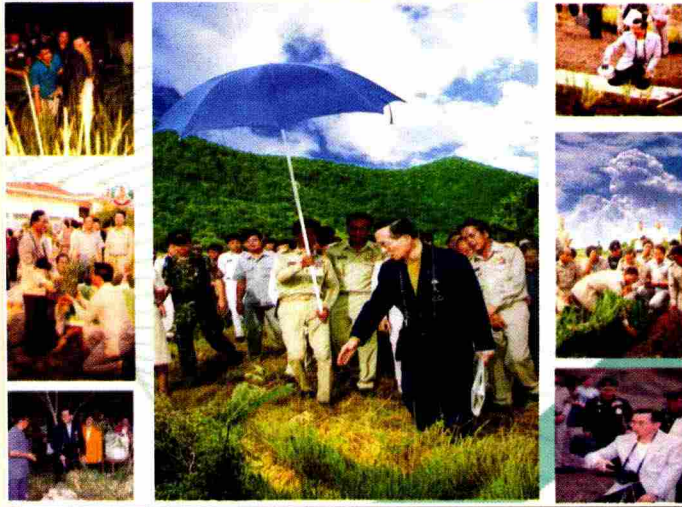
การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปิตินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๙
หัวข้อ “กำเนิดหมอดินอาสา กुरुของชุมชน”
วันอังคารที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘
โดย นายพิษณุ อัครกวีโรจน์
อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ปดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๑๐
 หัวข้อ “เรื่องเล่าของชาววิเคราะหฺดิน”
 วันศุกร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘
 โดย นางนวลศรี กาญจนกุล อดีตผู้อำนวยการกองวิเคราะหฺดิน

การบรรยายพิเศษ “องค์ความรู้สู่ป่ดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๑๑
หัวข้อ “เล่าขานตำนานทิวาแฟก”
วันศุกร์ ที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๘
โดย นายวิฑูร ชินพันธ์ และ ดร.พิทยากร ล้อมทอง

การเสวนาทางวิชาการ “องค์ความรู้สู่ดินสากล ๒๕๕๘” ครั้งที่ ๑๒
หัวข้อ “ก่อเกิดกรมพัฒนาที่ดิน”

ในวันพฤหัสบดี ๓ กันยายน ๒๕๕๘

โดย นายสนาน ริมนานิช อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน คนที่ ๓
นายพิษณุ อัครวิโรจน์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๙
ดร.ณรงค์ ชินบุตร อดีตผู้อำนวยการสำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน

พิพิธภัณฑ์ดิน ๔ ภูมิภาค

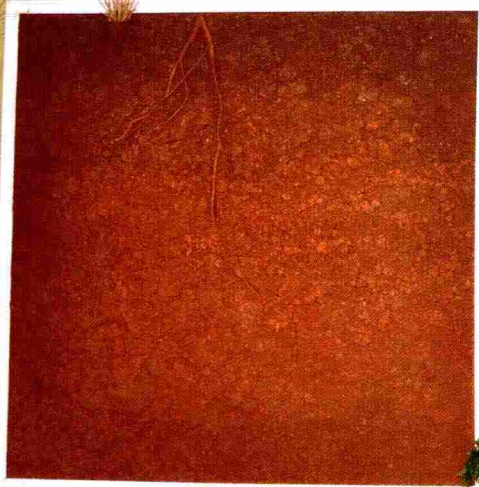

เดิมประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์ดินอยู่แห่งเดียวที่กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ประชาชน เกษตรกรหรือนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัด เดินทางมาดูได้ยาก อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน นายอภิชาติ จงสกุล จึงริเริ่มให้จัดทำพิพิธภัณฑ์ดินขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศจะช่วยกระจายโอกาสให้บุคคลเหล่านั้น ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินประจำภูมิภาค ใช้ประกอบการอธิบายวิธีการจัดการดิน การปรับปรุงบำรุงดิน ตลอดจนการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการใช้ที่ดินตามศักยภาพของดินสัมฤทธิ์ผลเร็วขึ้น และเป็นการร่วมเฉลิมฉลองในปีดินสากลอีกด้วย

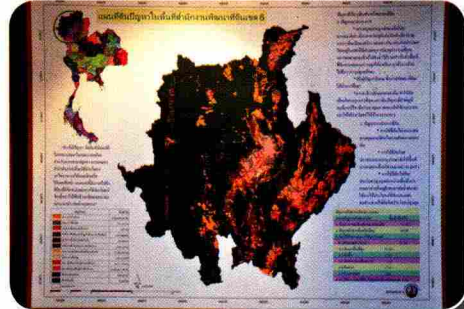

พิพิธภัณฑ์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นศูนย์บริการดินและปุ๋ยแห่งชาติ และให้เป็นที่ตั้งของสถาบันดินและปุ๋ยเพื่อการพัฒนา ซึ่งได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถาบันดินและปุ๋ยเพื่อการพัฒนา พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถาบันดินและปุ๋ยเพื่อการพัฒนา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๖ และพระราชบัญญัติสถาบันดินและปุ๋ยเพื่อการพัฒนา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๖

(The International Soil Scientist Award
Awarded to the Director of the Department of Land Development
in recognition of his contribution to the development of the World Soil Day
in 1987 and his contribution to the development of the soil science in Thailand)

ในปี ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดิน ได้สนับสนุนงบประมาณจัดทำ พิพิธภัณฑ์ดิน ๔ ภูมิภาค โดยมี เจ้าหน้าที่จากกองสำรวจดินและ วิจัยทรัพยากรดิน เป็นผู้ดำเนิน โครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ในส่วนภูมิภาค เป็นโครงการที่ กรมพัฒนาที่ดินเริ่มจัดทำเป็นปีแรก เพื่อร่วมฉลองในวาระปีดินสากล ๒๐๑๕ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ได้ดำเนินการ แล้วดังนี้ ภาคเหนือ ดำเนินการที่ สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๖ จังหวัดเชียงใหม่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๔ จังหวัด อุบลราชธานี ภาคกลางดำเนินการ ที่ สำนักงานเขตพัฒนาที่ดินเขต ๑๐ จังหวัดราชบุรี และภาคใต้ ดำเนิน การที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒ จังหวัดสงขลา

เนื้อหาสำคัญในพิพิธภัณฑ์ ดิน ประกอบด้วย ความสำคัญของ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรดินโดย

ทั่วไปในสำนักงานพัฒนาที่ดินเขตนั้นๆ โดยแสดงเป็นภาคตัดขวาง ดินดี และดินที่มีปัญหาต่อการเกษตร ดินกับพืชเศรษฐกิจเด่นในบริเวณนั้น สมบัติพื้นฐานบางประการของดิน ดินกับวัตถุต้นกำเนิดดิน การสูญเสียหน้าดินจากการชะล้างพังทลาย การจัดการดินเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม

ความสำเร็จของการจัดทำพิพิธภัณฑ์ดิน ๔ ภูมิภาค ครั้งนี้มีส่วนให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตมีพิพิธภัณฑ์ไว้เป็นสถานที่เรียนรู้และตระหนักในความ

สำคัญของทรัพยากรดินในท้องถิ่น สำหรับประชาชน เกษตรกร และนักเรียนนักศึกษา เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน มีเครื่องมือที่เป็นตัวอย่างจริง ประกอบการอธิบายวิธีการจัดการดิน การปรับปรุงบำรุงดิน ตลอดจนการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้าใจได้ง่ายขึ้น อีกทั้งเพิ่มความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ให้กับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต และเป็นกิจกรรมฉลองปีดินสากลร่วมกับประชาคมโลก

หมอดินน้อยของกรมพัฒนาที่ดิน

อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน (นายอภิชาติ จงสกุล) ได้เห็นความสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ได้รับองค์ความรู้ เรื่องทรัพยากรดิน ความเสื่อมโทรมของดินและภัยธรรมชาติ จึงได้ริเริ่มโครงการอบรมหมอดินน้อย ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้น เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านดิน ให้แก่เยาวชนได้มีความรู้พื้นฐานด้านการเกษตรและการพัฒนาที่ดินได้อย่างถูกต้อง และเพิ่มเติมความรู้เรื่องน้ำ อากาศ และสิ่งปกคลุมดิน สามารถแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ โดยการวางแผนการทดลองเบื้องต้น และสรุปได้เป็นการยกระดับหมอดินน้อยให้ม้องค์ความรู้ด้านการวิจัยและทดลอง มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้านกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับดิน น้ำ อากาศและสิ่งปกคลุมดินได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และคาดหวังให้หมอดินน้อยสามารถเป็นแกนนำ

ในการช่วยรณรงค์และขยายผลไปสู่ผู้ปกครอง นักเรียนและเกษตรกรทั่วไป ในการเพิ่มผลผลิตพืชภายใต้การปรับปรุงบำรุงดิน และรักษาสีเขียวตลอดจนเป็นการรณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตเป็นการดำเนินการแนวเศรษฐกิจพอเพียง และที่สำคัญเป็นการสนับสนุนโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ควบคู่กับการฝึกเป็นนักวิทยาศาสตร์น้อยให้กับเด็กนักเรียนด้วย

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ก่อนที่วิทยาการจะออกไปให้ความรู้กับเด็ก กรมพัฒนาที่ดินให้อบรมเตรียมความพร้อมวิทยากรระดับพื้นที่จำนวน ๒๐๐ คน เพื่อทบทวนหลักการและเพิ่มศักยภาพในเรื่องของกระบวนการคิดและนำไปปฏิบัติจริง พร้อมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อม

เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับครูและนักเรียนในการทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางดิน น้ำ อากาศ และสิ่งปกคลุมดิน

โครงการหมอดินน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และแนวคิดในการศึกษาวิทยาศาสตร์โลกทั้งระบบ เพื่อสิ่งแวดล้อมโลกในแต่ละท้องถิ่นทั่วประเทศสร้างโครงการวิจัยทางดิน น้ำ อากาศ สิ่งปกคลุมดินในลักษณะของความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ครู นักวิทยาศาสตร์จากสถาบันต่างๆ หมอดินอาสา และชุมชนตลอดจน

เพื่อสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน โดยใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของนักเรียนในแต่ละท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวน ๓๐๐ โรงเรียน

โดยหมอดินน้อยจะทำหน้าที่เป็นผู้นำ จัดตั้งกลุ่มภายในโรงเรียน และจัดทำโครงการวิจัยด้านการพัฒนาที่ดิน

โรงเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการต้องมีครูที่สามารถเป็นพี่เลี้ยงในการวางแผนการทดลองวิจัย ด้านดิน น้ำ อากาศ และ สิ่งปกคลุมดินให้แก่หมอดินน้อยได้ มีพื้นที่ที่สามารถทำแปลงทดลอง

ได้ มีอาคารและสถานที่เหมาะสมในการทดลองทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้นได้

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะคัดเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, ๕ และ ๖ ที่มีความประสงค์จะเป็นหมอดินน้อยโดยความสมัครใจ เพื่อเตรียมเป็นหมอดินน้อยโรงเรียนละ ๑๕ คน และดำเนินการลงทะเบียนจัดตั้งกลุ่มหมอดินน้อยแล้วจัดทำโครงการงานวิจัยเกี่ยวกับดิน น้ำ อากาศ สิ่งปกคลุมดิน หรือ การศึกษาปัญหาของดินและการปรับปรุงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของโรงเรียน จำนวน ๑-๒ โครงการงาน

หมอดินน้อยจะต้องวางแผนการดำเนินงาน สามารถศึกษาและวางแผนโครงการวิจัยในเบื้องต้นและนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในอนาคตได้

เมื่อโครงการวิจัยแล้วเสร็จหมอดินน้อยจะมีองค์ความรู้ด้านดิน น้ำ อากาศ และสิ่งปกคลุมดินที่ถูกต้อง หมอดินน้อยและครูมีความรู้ในการตั้งสมมติฐาน การวางแผนงานวิจัย สามารถศึกษาปัญหาด้านดิน น้ำ อากาศ และสิ่งปกคลุมดินได้ในเบื้องต้นและถ่ายทอดองค์ความรู้ พื้นฐานในการศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ทางดินได้

ซึ่งถือว่าเป็นการวางรากฐานการสร้างนักวิทยาศาสตร์ด้านดินตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยหวังว่าเมื่อเด็กๆ เหล่านี้เติบโตขึ้น บางคนอาจจะเป็นหมอดินอาสาที่มีพื้นฐานความรู้ สามารถแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ เป็นแนวร่วมในการอนุรักษ์ดินและน้ำ สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืนสืบต่อไป

การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

กรมพัฒนาที่ดินมีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อให้เกิดการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน จึงให้ดำเนินการในลักษณะของการรวมกลุ่มเกษตรกรและจัดตั้งเป็นธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่การดูแลของสถานีพัฒนาที่ดินในแต่ละจังหวัด รวมถึงหน่วยงานภายในกรมพัฒนาที่ดิน ที่มีศักยภาพในการ

ผลิตเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๘๗ แห่ง ทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ในครัวเรือน และจากโรงงานอุตสาหกรรมนำมาฝากไว้ที่ธนาคาร ธนาคารจะทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เกษตรกรมาเบิกถอนเอาไปใช้ประโยชน์เมื่อวัสดุนั้นย่อยสลายเป็นปุ๋ยแล้ว หรือให้เกษตรกรกู้ยืมปุ๋ยจากธนาคารไปใช้แล้วใช้หนี้ ด้วยวัสดุเหลือใช้จากไร่นาและโรงงานอุตสาหกรรมหรือ

ปุ๋ยคอก เพื่อให้เกิดการผลิตและมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง มีราคาถูก พร้อมทั้งช่วยลดปัญหาการเผาและปัญหาจากการกำจัดหรือทิ้งขยะในอนาคต

๑) วิธีการดำเนินงาน

(๑) คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรให้คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่กรมพัฒนาที่ดินเข้าไปพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ไว้ และมีความเข้มแข็ง ซึ่งมีความสนใจที่จะดำเนินการ โดยกลุ่มเกษตรกรที่จะดำเนินการควรมีจำนวนสมาชิกจำแนกได้ ดังนี้

กลุ่มขนาดใหญ่ ควรมีสมาชิกตั้งแต่ ๓๐ - ๕๐ คน

กลุ่มขนาดกลาง ควรมีสมาชิกตั้งแต่ ๒๐ - ๓๐ คน

กลุ่มขนาดเล็ก ควรมีสมาชิกตั้งแต่ ๑๐ - ๒๐ คน

(๒) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ จำแนกออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

(๒.๑) ธนาคารน้ำหมักชีวภาพ กลุ่มเกษตรกรทุกกลุ่มต้องดำเนินการในเรื่องของธนาคารน้ำหมักชีวภาพเป็นหลัก โดยกลุ่มขนาดใหญ่จะต้องผลิตน้ำหมักชีวภาพตั้งต้นประมาณ ๑๐,๐๐๐ ลิตร ส่วนกลุ่มขนาดกลางควรผลิตน้ำหมักชีวภาพตั้งต้นประมาณ ๕,๐๐๐ ลิตร ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินจะสนับสนุนกาน้ำตาล ถังหมัก สารเร่งซูเปอร์พด.๒ และสารเร่งซูเปอร์พด.๗ ให้ตามจำนวนเป้าหมายที่จะผลิตสำหรับเกษตรกรให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดหา

(๒.๒) ธนาคารปุ๋ยหมัก (สูตรพระราชทาน) ควรดำเนินการในพื้นที่ที่กลุ่มเกษตรกรมีอาชีพปลูกผักหรือผลไม้ โดยกลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาเศษวัสดุ และสารเร่ง

ซูเปอร์ พด.๑ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรจะต้องดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานตั้งต้น จำนวน ๑๐๐ ตัน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่ และผลิต ๗๐ ตัน และ ๕๐ ตัน สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก ตามลำดับ

(๒.๓) ธนาคารเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ควรดำเนินการในพื้นที่ที่กลุ่มเกษตรกรมีอาชีพทำนา ทำไร่เป็นส่วนใหญ่ โดยกรมพัฒนาที่ดินจะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

ต้นทุนประมาณ ๑๐ ตัน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่ ส่วนกลุ่มขนาดกลาง กรมพัฒนาที่ดิน จะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ต้นทุนประมาณ ๗ ตัน และกลุ่มขนาดเล็ก กรมพัฒนาที่ดิน จะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ต้นทุนประมาณ ๕ ตัน ซึ่งในส่วนนี้ หากเกษตรกรนำไปปลูกเพื่อไถกลบแล้วต้องกันพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ในการเก็บเมล็ดพันธุ์ ต้นทุนคืน พร้อมดอกเบี้ยยซึ่งเป็นเมล็ดพันธุ์เช่นเดียวกัน โดยมีสัญญา

การใช้คืนไม่เกิน ๖ เดือน ทั้งนี้ ในการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์นี้ กลุ่มเกษตรกรอาจจะดำเนินการได้ทั้ง ๓ ธนาคาร ขึ้นอยู่กับความต้องการของเกษตรกรและพื้นที่เพาะปลูก แต่จะต้องจัดตั้งธนาคารน้ำหมักชีวภาพเป็นหลัก ส่วนธนาคารปุ๋ยหมักและธนาคารปุ๋ยพืชสดอาจเลือกจัดตั้งได้อย่างใดอย่างหนึ่ง

(๓) สำหรับงบประมาณในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มและจำนวนธนาคารที่จะจัดตั้ง ในกรณีที่ไม่มีโรงเรียนในการปฏิบัติงาน กรมพัฒนาที่ดินอาจจะพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโรงเรียนตามความเหมาะสม

(๔) กลุ่มวิชาการและกลุ่มวิเคราะห์ดิน ต้องเข้าร่วมในการดำเนินงาน ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน

การใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ โดยการใช้โปรแกรมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งกลุ่มวิเคราะห์ดินต้องทำการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคาร เพื่อให้ การ ดำ เนิน งาน มี ประสิทธิภาพมากที่สุด

(๕) กลุ่มเกษตรกรต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อบริหารจัดการขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ผลิตจนถึงจัดทำบัญชี รับฝาก ถอน กู้ยืม

พร้อมกำหนดอัตราดอกเบี้ยในการฝากและกู้ยืม

(๖) กำหนดระเบียบการดำเนินงานในการฝาก ถอน กู้ยืม พร้อมอัตราดอกเบี้ย

(๗) กำหนดคุณสมบัติของสมาชิกที่จะเข้าร่วมโครงการ พร้อมกำหนดเงื่อนไข บทลงโทษกรณีทำผิดเงื่อนไข

(๘) กลุ่มเกษตรกรต้องมีเงื่อนไขในการประกอบการดำเนินงาน โดยต้องสามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๒) การบริหารงานธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

(๑) การบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารงาน กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานให้มีการรายงานผลการดำเนินงานให้สมาชิกทราบในที่ประชุมทุกเดือน

(๒) คณะกรรมการบริหารงานจะต้องทำบัญชี รับฝาก ถอน การให้กู้ยืม การส่งใช้คืนวัสดุทั้งต้นและดอกเบี๋ย

(๓) ให้หมอดินและเจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดินตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการทุกเดือน

(๔) ประสานให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของตลาดเพื่อรองรับผลผลิตที่ได้

(๕) แนวทางการดำเนินงานของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

(๖) การดำเนินงานตามข้อ (๕) สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ โดยขึ้นอยู่กับมติคณะกรรมการ

ความร่วมมือกับต่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก และความมั่นคงทางอาหาร เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่กรมพัฒนาที่ดิน ให้ความสำคัญ เนื่องจากกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบทรัพยากรดินของประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางการแก้ไขปัญหา ต้องเข้าไปมีบทบาทและช่วงชิงโอกาสในการทำงานวิจัยให้มากขึ้น จึงได้จัดให้มีความร่วมมือทางวิชาการทั้งระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพของนักวิจัย ให้มีขีดความสามารถในระดับนานาชาติ ปรับบทบาทจากการเป็นแค่ผู้อำนวยความสะดวก ไปสู่การเป็นผู้ร่วมงานวิจัย สามารถร่วมวิจารณ์งานวิจัยกับองค์กรหรือมหาวิทยาลัยต่างประเทศได้

ความร่วมมือกับต่างประเทศที่โดดเด่น ได้แก่ ความร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) และความร่วมมือกับสถาบันวิจัยทางการเกษตรในประเทศฝรั่งเศส (IRD และ INRA) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเกษตรคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กรมพัฒนาที่ดิน ได้มีการพัฒนาความร่วมมือกับธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย หรือ ADB อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เริ่มจาก

การจัดฝึกอบรมนานาชาติเรื่อง Training of Master Trainers and Farmer Leader for Climate Friendly Agriculture (CFA) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙-๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่กรมพัฒนาที่ดิน โดยการฝึกอบรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองปีดินสากล ปี ๒๕๕๘

ที่กรมพัฒนาที่ดิน และ ADB ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงหรือ Greater Mekong Sub-region – GMS เป็นกลุ่มประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีศักยภาพในการผลิตด้านการเกษตรที่สามารถหล่อเลี้ยงประชากรโลกได้

และทรัพยากรดินในพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หากมีเวทีที่นักวิชาการจากประเทศต่างๆ จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน และแบ่งปันประสบการณ์ด้านการพัฒนาที่ดินซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เกิดการพัฒนาไปสู่การจัดการดินที่ยั่งยืนได้ ดังนั้น ในโอกาสการเฉลิมฉลองปีดินสากล กรมพัฒนาที่ดิน และ ADB ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงจำนวน ๖ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลกว่างสีและยูนานที่ติดกับแม่น้ำโขง) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมาร์ เวียดนาม และไทย ประเทศละ ๑๐ คน เข้าร่วมการฝึกอบรม ซึ่งการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ด้านการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เข้าร่วมการอบรม ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นวิทยากรต้นแบบ หรือ Master Trainer นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้แก่วิทยากรระดับประเทศในประเทศของตนอีกประเทศละ ๕๐ คน และให้วิทยากรระดับประเทศถ่ายทอดความรู้ต่อไปยังเกษตรกรจำนวน ๒,๕๐๐ คน โดยกำหนดตัวชี้วัดคือ เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยหมัก

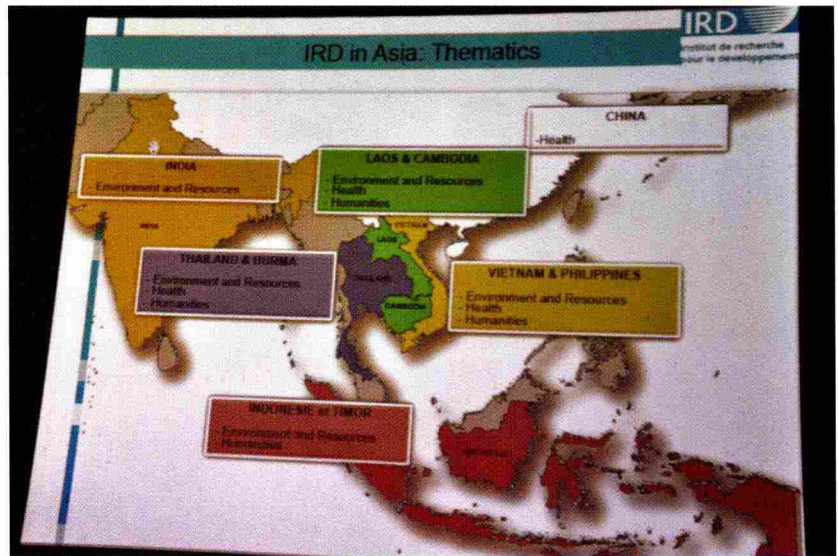

หรือปุ๋ยชีวภาพได้อย่างน้อยคนละ ๑ ตัน ซึ่งผลจากการฝึกอบรมในครั้งนี้ก่อให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในด้านการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่จะสามารถขยายผลไปยังเกษตรกรของแต่ละประเทศต่อไป

นอกจากการจัดการฝึกอบรมร่วมกันแล้ว กรมพัฒนาที่ดินและ ADB ยังได้มีความร่วมมือในการดำเนินโครงการด้านการเกษตรอินทรีย์ โดยเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘ ได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันเพื่อดำเนินโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือ

มือ Greater Mekong Sub-region (GMS) ผ่านคณะทำงานระดับกระทรวง (Working Group on Agriculture- WGA) ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการ ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการ Promoting Participatory Guarantee Systems (PGS) for Small Scale Organic Farming in Thailand อันเป็นโครงการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบโดยใช้ระบบเกษตรกรรับรองตนเองหรือ PGS และ โครงการ Assessing Soil Quality and Soil Carbon on Biochar Application for Increasing Organic Vegetable in Acid Soils อันเป็นโครงการวิจัยการใช้ไบโอชาในการจัดการดินที่ปลูกพืชผักอินทรีย์ในระบบการปลูกพืชเกษตรคาร์บอนต่ำ ซึ่งทั้งสองโครงการเป็นโครงการภายใต้แผนจัดการการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Climate Friendly Agriculture) และลดโลกร้อนโดยรณรงค์และฝึกอบรมให้เกษตรกรหันมาใช้สารอินทรีย์ชีวภาพและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ โดยถือว่าดินเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันเป็นการลดโลกร้อน ADB ได้ดำเนินโครงการต่างๆ เหล่านี้ในระดับภูมิภาคเอเชีย บริเวณลุ่มน้ำโขง

การดำเนินงานภายใต้แผนงาน WGA กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของทั้ง ๖ ประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้เห็นชอบร่วมกันที่จะดำเนินความร่วมมือด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย ADB สนับสนุนงบประมาณ

การดำเนินกิจกรรมหลักคือการส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัยและการตลาดภายหลังการผลิตส่งเข้าสู่ตลาดในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ ตลอดจนตลาดพื้นที่รอยต่อชายแดนของแต่ละประเทศ โดยเน้นการค้าขายที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การค้าผ่านระบบออนไลน์ต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มพื้นที่การผลิตทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพผู้บริโภค ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ พลังงานชีวมวล โดยเฉพาะการวิจัยและการพัฒนาการทดสอบ ขยายผล เชื่อมโยงกับการทำงานระหว่างภาครัฐและภาค

เอกชนของแต่ละประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการร่วมมือในด้านการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติ เป้าหมายหนึ่งของการส่งเสริมให้ได้สินค้าที่ผลิตในระบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีการใช้สารเคมีเกษตรเลยให้มีจำนวนมากขึ้นในท้องตลาดและการดำเนินงานด้านมาตรฐาน ที่ทำให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ยอมรับ คือการนำร่องด้านการนำระบบเกษตรกรรับรองตนเองหรือ ระบบพีจีเอส นำมาใช้กับกลุ่มโดยให้ทุกประเทศมีการประกาศใช้มาตรฐานการรับรองเกษตรอินทรีย์ในมาตรฐานเดียวกันสำหรับประเทศไทยกรมพัฒนาที่ดิน

ได้ดำเนินการนำร่อง ๕ กลุ่ม PGS นอกจากนี้ภายใต้โครงการความร่วมมือดังกล่าว ADB ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยแก่นักวิชาการรุ่นใหม่ ให้การฝึกอบรมแก่ข้าราชการของประเทศสมาชิกโดยสนับสนุนงบประมาณการฝึกอบรม การจัดหาผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ มาฝึกอบรมในประเทศไทย และการส่งข้าราชการไทยไปฝึกอบรมในต่างประเทศ

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กรมพัฒนาที่ดินได้เป็นทั้งผู้ให้ข้อมูลและเป็นผู้รับการสนับสนุนในโครงการความร่วมมือ ADB กล่าวคือได้ให้การฝึกอบรม แก่ประเทศสมาชิกต่างๆ ทำให้กรมพัฒนาที่ดินมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในระดับอนุภูมิภาค รวมทั้งเป็นผู้ริเริ่มในการนำระบบรับรองการผลิตเกษตรอินทรีย์ PGS มาใช้เป็นแห่งแรกของการจัดการในภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยความ

ร่วมมือกับหลายๆ หน่วยงานภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อวางรากฐานให้ระบบการรับรองตนเองของผู้ผลิต PGS ได้ถูกนำไปใช้เป็นมาตรฐานของชาติต่อไป

ความร่วมมือกับสถาบันวิจัยทางการเกษตรในประเทศฝรั่งเศส

กรมพัฒนาที่ดินมีความร่วมมือกับสถาบัน Institut de

recherche pour le developpement หรือ IRD ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้รัฐบาลประเทศฝรั่งเศส ที่ดำเนินงานด้านการวิจัยในสาขาต่างๆ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ โดยเน้นการศึกษาปัญหาดินเค็มในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางรัฐบาลฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือในการส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงาน และให้คำแนะนำแก่นักวิชาการไทย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือด้าน

การพัฒนาบุคลากร และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางกระทรวง การต่างประเทศ

ในช่วงปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ที่นายอภิชาติ จงสกุล อธิบดี กรมพัฒนาที่ดิน ได้ดำรงตำแหน่ง เป็นประธานความร่วมมือระหว่าง กรมพัฒนาที่ดินและสถาบัน IRD โดยในช่วงเวลาดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้มีการดำเนิน โครงการ “Towards an improvement of soil quality in the context of land use and climate changes in Thailand” ร่วมกับ IRD และได้ มีการขยายเครือข่ายการดำเนินงาน โดย “Laboratoire Mixte International (LMI) : Dynamic and Landuse Change and Ecosystem Services (LUSES)” ซึ่งมีสมาชิกร่วม ๔ ประเทศ รวม ๗ หน่วยงาน และอธิบดี กรมพัฒนาที่ดินได้รับเลือกให้

เป็น Executive committee ของโครงการ การเป็นประธานความร่วมมือในการจัดทำ “โครงการพัฒนาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อประเมินผลกระทบของการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดเล็ก” และ โครงการการเพิ่มผลผลิตยางพาราอย่างยั่งยืนในดินทรายภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยด้วยถ่านชาร์และการจัดการด้วยระบบการปลูกพืชซึ่งการดำเนินการโครงการดังกล่าว ทำให้กรมฯ ได้รับข้อมูลเพื่อพัฒนาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่ให้คำตอบเชิงปริมาณ เกี่ยวกับสภาพอากาศ น้ำ และ ผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน ทำให้ได้มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งจะช่วยในการเก็บกักคาร์บอนไว้ในดินในขณะที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งผลการศึกษาในโครงการเกี่ยวกับถ่านชาร์ ทำให้กรมฯ สามารถ

มีข้อมูลด้านถ่านซาร์ในวิทยาศาสตร์เชิงลึก ซึ่งจะสามารถช่วยในการพัฒนาแนวทางการใช้ถ่านซาร์ให้มีประสิทธิภาพต่อการลดการสูญเสียธาตุอาหารจากปุ๋ยได้เป็นอย่างดี

จากการเดินทางไปร่วมประชุมกับผู้บริหารของสถาบันต่างๆ ในประเทศฝรั่งเศสระหว่างปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ ทำให้เกิดการลงนามใน Intention letter เพื่อแสดงเจตจำนงในความร่วมมือทางวิชาการกับ Institut national de recherche agronomique (INRA) ด้านการจัดการฐานข้อมูลดินอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีแนวทางในการใช้ฐานข้อมูลดินตามระบบมาตรฐานสากลมากขึ้นและกรอบงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ทางดินอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สอดคล้องกับนโยบายด้าน Asian Economic Community (AEC) Blueprint และ Asian Soil Partnership ซึ่งมุ่งหวังให้ไทยเป็นศูนย์กลางและเป็น hub สำหรับการเรียนรู้รวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ ๕

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ และกิจกรรมกรมพัฒนาที่ดิน

ข้าราชการพลเรือนดีเด่น กรมพัฒนาที่ดิน
ประจำปี ๒๕๕๗

นายวีรชัย กาญจนาลัย

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่
สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน

นางปวีณา แสงเคียน

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน

รางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติ ๒๕๕๘

ปัจจุบันการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ได้ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐที่จากเดิมให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า และกฎระเบียบ ซึ่งยึดถือเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริตและเป็นธรรม โดยได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการบริหารแบบเน้นถึงวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของการทำงาน ทั้งในแง่ของผลผลิต ผลลัพธ์และความคุ้มค่าของงาน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน ผู้รับบริการ ภายใต้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้ภาครัฐนำเอาเครื่องมือบริหารจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้มากขึ้น เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การวัดและประเมินผลการบริหารคุณภาพโดยรวม เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดิน ได้ให้ความสำคัญ ในการพัฒนาระบบราชการของกรมฯ ในแต่ละด้านอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์การเพื่อยกระดับ กระบวนการทำงาน และผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ Public Sector Management Quality Award (PMQA) การปรับปรุงกระบวนการให้บริการประชาชนเพื่อสนองตอบความพึงพอใจของผู้รับบริการของกรม รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการที่มีการบูรณาการ การทำงานร่วมกันไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมพัฒนาที่ดินได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ ก.พ.ร. จำนวน ๒ รางวัล คือ

รางวัลพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดีเด่น
ชื่อผลงาน “แผนที่และสารสนเทศดินเพื่อการใช้และบริหาร
จัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด”
หน่วยงาน กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน

รางวัลบูรณาการการบริการที่เป็นเลิศ ระดับดี
ชื่อผลงาน “ผลสำเร็จของโครงการแก่งดินในการส่งเสริมการพัฒนา
อาชีพของเกษตรกร” หน่วยงาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒

หมอดินอาสาดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๘

นายสมโภช ปานถม หมอดินอาสาประจำจังหวัดลำปาง

เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติสาขาการพัฒนาที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม
ประจำปี ๒๕๕๘

หมอดินอาสาดีเด่นชนะเลิศกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปี ๒๕๕๘

หมอดินอาสาดีเด่นชนะเลิศสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลสบป่าด อำเภอมะเมาะ จังหวัดลำปาง

ผลงานและความสำเร็จ

เดิมที ประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง เมื่อย้ายมาอยู่แม่เมาะ จึงเริ่มคิดประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่ปัญหาและอุปสรรคคือมักประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี และไม่มีความรู้ด้านการเกษตรจึงแก้ปัญหา น้ำท่วมโดยการขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำไว้ได้ตลอดทั้งปี พร้อมทั้งได้ปลูกหญ้าแฝกรอบสระเพื่อป้องกันการไหลของตะกอนดินลงสู่สระน้ำ ลดการดินเซินของสระน้ำ ทั้งยังศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองจากสื่อต่างๆ และปรึกษานักวิชาการเพื่อหาแนวทางแก้ไขและวางแผนปลูกผักขายนอกฤดู นอกจากนี้ยังนำความรู้ที่ได้จากการเป็นหมอดินอาสามาใช้ ในการประกอบอาชีพ เช่น การปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตพืช และลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ของกรมพัฒนาที่ดิน ทั้งนี้ได้ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินลำปาง จัดตั้งกลุ่มใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรเพื่อเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและนำไปใช้ประโยชน์ ในการทำการเกษตรต่อไป

ความสำเร็จที่โดดเด่น

การทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ นายสมโภช ปานถม ยังได้รับรางวัลจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกี่ยวกับการปลูกพืชผักและสมุนไพรไล่แมลง หนึ่งในเดียวของจังหวัดลำปาง ซึ่งได้รับรางวัลจากองคมนตรี เมื่อเดือนธันวาคม 2557 ที่ผ่านมา

กิจกรรมพัฒนาที่ดิน

พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)

๒๕-๐๔-๕๘ พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการใช้ประโยชน์แผนที่และข้อมูลทางแผนที่ร่วมกับ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๒๕-๐๔-๕๘ พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาและวิจัย เพื่อการแก้ปัญหาดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

๑๖-๐๗-๕๘ พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการใช้ข้อมูลแผนที่ และ/หรือ ข้อมูลทางแผนที่ ร่วมกับ กรมโยธาธิการและผังเมือง

๒๐-๐๗-๕๘ พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงการพัฒนาและวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดินเค็มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กิจกรรมพัฒนาที่ดิน

๓๐-๑๐-๕๗ กฐินพระราชทาน ณ วัดเทวสังฆาราม
จังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรมพัฒนาที่ดิน

๐๖-๐๑-๕๘ พิธีทำบุญตักบาตร
เนื่องในเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๘

กิจกรรมรณรมพัฒนาที่ดิน

๐๘-๐๘-๕๘ มหาสงกรานต์ ๒๕๕๘

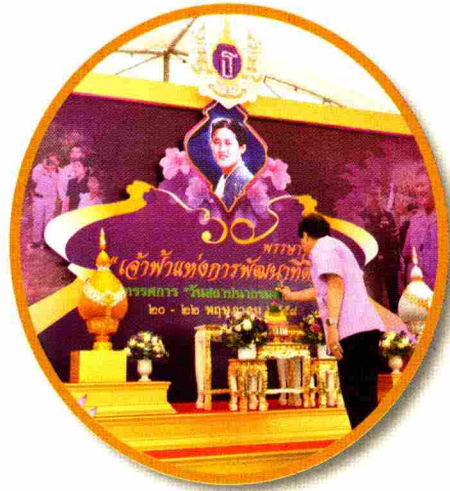

กิจกรรมรณมนพมณนทก่ดทน

๒๐-๐๕-๕๘ นทรศการ
“๒๐ พรรษา เจ้าพ้าแห่งการพมณนทก่ดทน”
วันคล้ายวันสถาปนากรณมนพมณนทก่ดทน ครมรอบ ๕๒ ปี

กิจกรรมพัฒนาที่ดิน

๒๕-๐๙-๕๘ พิธีมอบรางวัล สำนักงาน ก.พ.ร.

คณะผู้จัดทำ กรมพัฒนาที่ดิน

ที่ปรึกษา

นายสุรเดช เตียวตระกูล	อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
นายปรโมทย์ ยาใจ	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
นางสาวเบญจพร ชาครานนท์	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
นางสาวพรรณพิศ บ่วงนาวา	ผู้อำนวยการกองแผนงาน
นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ	เลขานุการกรม

บรรณาธิการ

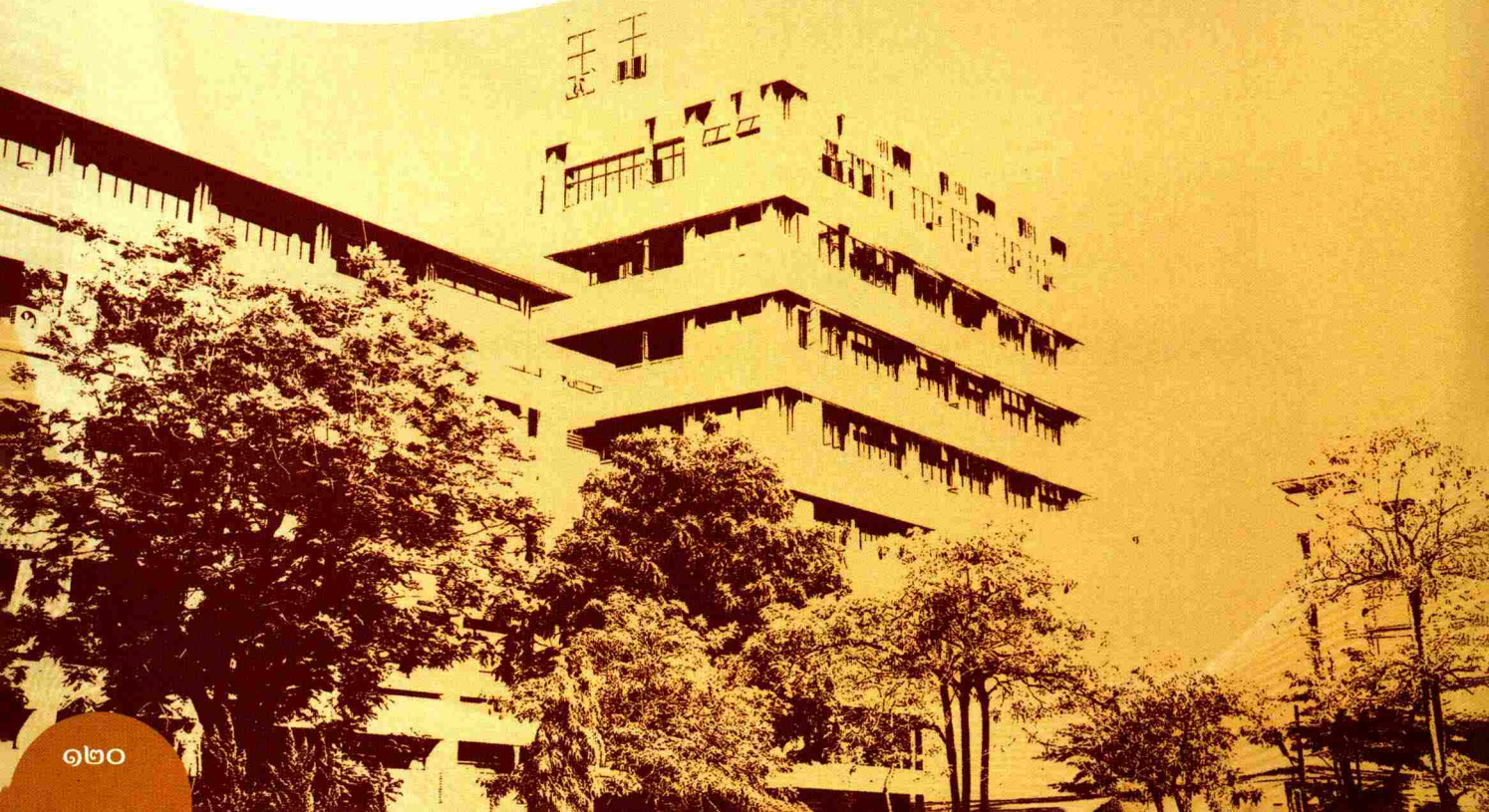
นายพจน์ วิจิณต์โสภณ	สำนักงานเลขานุการกรม
---------------------	----------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

น.ส.สิริบังอร เขียรชาติอนันต์	สำนักงานเลขานุการกรม
นายกฤษชภณ วัฒนานุกิจ	สำนักงานเลขานุการกรม
นางสาวชนิษฐา กล้าหาญ	สำนักงานเลขานุการกรม
นางสาวแพรวดาว ชัยมุสิก	สำนักงานเลขานุการกรม

จัดทำโดย

สำนักงานเลขานุการกรม กรมพัฒนาที่ดิน
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทร. ๐-๒๕๗๙-๔๕๐๕ โทรสาร ๐-๒๕๔๑-๒๒๒๗
E-mail : ofs_5@idd.go.th โทรสายด่วน ๑๗๖๐

กรมพัฒนาที่ดิน

๒๐๐๓/๖๑ ถนนพหลโยธิน

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

<http://www.ldd.go.th>

